Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (osmo vijeće)

26. svibnja 2016.*

„Državna potpora – Istraživanje nafte – Prešutno i neograničeno državno jamstvo koje ostvaruje Institut français du pétrole (IFP) jer mu je priznat status javne ustanove za obavljanje industrijskih i komercijalnih djelatnosti (EPIC) – Prednost – Presumpcija prednosti“

U spojenim predmetima T-479/11 i T-157/12,

Francuska Republika, koju su zastupali E. Belliard, G. de Bergues, B. Beaupère-Manokha i J. Gstalter, zatim E. Belliard, G. de Bergues, J. Gstalter i S. Menez, nakon toga G. de Bergues, S. Menez, D. Colas i J. Bousin te naposljetku G. de Bergues, D. Colas i J. Bousin, u svojstvu agenata,

tužitelj u predmetu T-479/11,

IFP Énergies nouvelles, sa sjedištem u Rueil-Malmaisonu (Francuska), koji su zastupali É. Morgan de Rivery i A. Noël-Baron, a potom É. Morgan de Rivery i E. Lagathu, *avocats*,

tužitelj u predmetu T-157/12,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju B. Stromsky, D. Grespan i K. Talabér-Ritz, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a za poništenje Odluke Komisije 2012/26/EU od 29. lipnja 2011. o državnoj potpori C 35/08 (ex NN 11/2008) koju je Francuska odobrila javnoj ustanovi „Institut français du pétrole” (SL 2012., L 14, str. 1.),

OPĆI SUD (osmo vijeće),

u sastavu: D. Gratsias, predsjednik, M. Kancheva i C. Wetter (izvjestitelj), suci,

tajnik: L. Grzegorczyk, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 8. listopada 2015.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: francuski

Presudu

Okolnosti spora

1 Tužitelji Francuska Republika i IFP Énergies nouvelles (u daljnjem tekstu: IFPEN), koji se prije 13. srpnja 2010. zvao Institut français du pétrole, svojim tužbama traže potpuno poništenje Odluke Komisije 2012/26/EU od 29. lipnja 2011. o državnoj potpori C 35/08 (ex NN 11/2008) koju je Francuska odobrila javnoj ustanovi „Institut français du pétrole” (SL 2012., L 14, str. 1.; u daljnjem tekstu: pobijana odluka).

2 IFPEN je javna istraživačka ustanova kojoj su povjerene tri zadaće od općeg interesa: zadaća istraživanja i razvoja u područjima geološkog istraživanja nafte i plina te rafinerijskih i petrokemijskih tehnologija, zadaća osposobljavanja inženjera i tehničara te zadaća informiranja i dokumentiranja sektora (uvodna izjava 14. pobijane odluke).

3 Usto, IFPEN izravno i neizravno ima kontrolu nad trima trgovačkim društvima, Axens, Beicip-Franlab i Prosernat, s kojima je sklopio ekskluzivne sporazume o istraživanju i licenciranju patenata.

4 Do 2006. IFPEN je bio ustrojen kao pravna osoba privatnog prava koja je u skladu s francuskim unutarnjim propisima bila pod ekonomskom i financijskom kontrolom francuske vlade. Primjenom odredbi Zakona br. 2005-781 od 13. srpnja 2005. o programu kojim se utvrđuju smjernice razvoja energetske politike (JORF, 14. srpnja 2005., str. 11570.), IFPEN je s učinkom od 6. srpnja 2006. preoblikovan u pravnu osobu javnog prava, odnosno konkretno u javnu ustanovu za obavljanje industrijskih i komercijalnih djelatnosti (EPIC) (uvodne izjave 21. do 23. pobijane odluke).

5 Iz spisa, s jedne strane, proizlazi da je to preoblikovanje bilo motivirano željom francuskih tijela da usklade prirodu i način funkcioniranja IFPEN-a s načinom njegova financiranja. Naime, s obzirom na to da je IFPEN ponajprije bio financiran iz proračunskih dotacija, preoblikovanjem se željela smanjiti proturječnost između privatnog statusa te ustanove i javnog izvora znatnog dijela njezinih sredstava. S druge strane, navedeno preoblikovanje dio je procesa ujednačavanja statusa francuskih istraživačkih ustanova.

6 Što se tiče pravnog statusa EPIC-a u francuskom pravu, treba istaknuti da te ustanove spadaju u kategoriju pravnih osoba javnog prava koje obavljaju djelatnosti gospodarske naravi. One imaju pravnu osobnost odvojenu od osobnosti države, financijski su samostalne i imaju posebne nadležnosti koje u pravilu uključuju izvršavanje jedne ili više zadaća od javnog interesa. Prema francuskom pravu, na pravne osobe javnog prava ne primjenjuje se opće pravo o postupcima u slučaju insolventnosti u skladu s općim načelom da javna dobra ne mogu biti predmet pljenidbe. Nemogućnost da se nad EPIC-ima provedu postupci u slučaju insolventnosti potvrdila je i sudska praksa francuskog Kasacijskog suda formulirana na temelju Zakona br. 85-98 od 25. siječnja 1985. o preustroju i stečaju poduzeća (JORF, 26. siječnja 1985., str. 1097.).

7 Specifična obilježja pravnog statusa EPIC-a privukla su pozornost i Europske komisije, koja je u Odluci 2010/605/EU od 26. siječnja 2010. o državnoj potpori C 56/07 (ex E 15/05) koju je Francuska odobrila za La Poste (SL 2010., L 274, str. 1.; u daljnjem tekstu: Odluka La Poste) prvi put razmotrila taj status u kontekstu pravila koja uređuju državne potpore u Europskoj uniji. Komisija je u toj odluci zaključila da gospodarske djelatnosti EPIC-a zbog njihova statusa uživaju prešutno i neograničeno jamstvo države, koja mobilizira javna sredstva. Taj se zaključak temeljio na sljedećim argumentima (uvodna izjava 25. pobijane odluke i uvodne izjave 20. do 37. Odluke La Poste):

— općepravni postupci u slučaju insolventnosti ne primjenjuju se na EPIC-e;

— s druge strane, na EPIC-e se primjenjuju odredbe Zakona br. 80-539 od 16. srpnja 1980. o novčanim kaznama koje se izriču u upravnim stvarima i o ovrsi presuda nad pravnim osobama na koje se primjenjuje javno pravo (JORF, 17. srpnja 1980., str. 1799.) i njihovi provedbeni propisi; no u tim se propisima država izričito navodi kao tijelo nadležno za pokrivanje dugova javnih ustanova, daju joj se znatne ovlasti kao što je izdavanje obveznih platnih naloga i kreiranje dostatnih sredstava te se uspostavlja načelo da država u krajnjem slučaju odgovara za dugove pravnih osoba uređenih javnim pravom;

— u slučaju prestanka postojanja EPIC-a, u pravilu se primjenjuje načelo prijenosa dugovanja na državu ili neko drugo javno tijelo, tako da su svi EPIC-ovi vjerovnici sigurni da nikad neće izgubiti tražbinu koju imaju prema tom tipu ustanove;

— EPIC-i mogu imati povlašten pristup „predujmljenim isplatama iz proračuna”.

8 Komisija je u Odluci La Poste smatrala da je prešutno i neograničeno državno jamstvo svojstveno statusu EPIC-a koji je ostvarivao La Poste predstavljalo državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a jer je omogućavalo da La Poste dobije povoljnije uvjete kreditiranja u odnosu na one koje bi dobio da je bio ocjenjivan samo prema rezultatima (uvodne izjave 256. do 300. Odluke La Poste).

9 U kontekstu postupka koji je doveo do donošenja Odluke La Poste, francuska su tijela tijekom 2006. Komisiju obavijestila o preoblikovanju IFPEN-a u EPIC. Ta je informacija Komisiji dostavljena u okviru postupka otvorenog 2005. radi ispitivanja javnog financiranja koje su francuska tijela odobrila IFPEN-u, u kontekstu pravila koja uređuju državne potpore (uvodne izjave 1. do 3. pobijane odluke).

10 Komisija je onda odlučila razdvojiti ispitivanje pitanja može li preoblikovanje IFPEN-a u EPIC predstavljati državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a od ispitivanja javnog financiranja IFPEN-a. Tako je 16. srpnja 2008. zatvorila ispitivanje javnog financiranja odobrenog IFPEN-u, donošenjem Odluke 2009/157/EZ o mjeri potpore koju je Francuska provela u korist grupe IFP (C 51/05 (ex NN 84/05)) (SL 2009., L 53, str. 13.). Istog je dana, odlukom objavljenom u *Službenom listu Europske unije* (SL 2008., C 259, str. 12.; u daljnjem tekstu: odluka o pokretanju službenog postupka), odlučila pokrenuti službeni istražni postupak o neograničenom državnom jamstvu u korist IFPEN-a te je pozvala zainteresirane strane za iznesu svoja očitovanja.

11 U odluci o pokretanju službenog postupka Komisija je, među ostalim, navela da je IFPEN svojim preoblikovanjem u EPIC stekao prednost ponajprije u vidu uvjeta financiranja koji se smatraju povoljnijima od onih koje je dobivao na financijskim tržištima. Ta je prednost, financirana putem državnih sredstava, prema Komisijinu mišljenju predstavljala državnu potporu u smislu njezine Obavijesti o primjeni članaka [107.] i [108. UFEU-a] na državne potpore u obliku jamstava (SL 2008., C 155, str. 10.; u daljnjem tekstu: Obavijest o jamstvima).

12 Francuska su se tijela o navedenoj odluci očitovala u dopisu od 14. listopada 2008. Potom su odgovorila na Komisijina dodatna pitanja i dala informacije o odnosima između IFPEN-a i različitih skupina vjerovnika. Također, Komisija je s francuskim tijelima organizirala sastanak 20. svibnja 2010.

13 Osim toga, UOP Limited, englesko društvo sa sjedištem u Guilfordu (Ujedinjena Kraljevina) koje je Axensov konkurent, iznio je svoje primjedbe u odgovoru na odluku o pokretanju službenog postupka. Francuska tijela mogla su se očitovati na te primjedbe.

14 Komisija je 29. lipnja 2011. donijela pobijanu odluku.

15 Na prvom mjestu, primjenjujući istu argumentaciju koju je iznijela u Odluci La Poste te pozivajući se pritom mnogo puta na tu odluku (vidjeti, među ostalim, uvodnu izjavu 98. i sljedeće pobijane odluke), Komisija je u pobijanoj odluci zauzela stajalište da je preoblikovanje u EPIC u srpnju 2006. IFPEN-u

omogućilo korištenje neograničenim i prešutnim državnim jamstvom. Komisija je osim toga smatrala da je to jamstvo dovelo do prijenosa državnih sredstava u smislu točke 2.1. Obavijesti o jamstvima jer IFPEN nije plaćao nikakvu premiju za to jamstvo. Na taj su način, prema Komisijinu mišljenju, postojali i prednost za poduzeće i odljev javnih sredstava jer je država odustala od naplate koja obično prati jamstva. Također, prema Komisijinu mišljenju, jamstvo stvara rizik od potencijalnog budućeg potraživanja državnih sredstava jer bi se država mogla smatrati obveznom podmiriti IFPEN-ove dugove (uvodne izjave 134. i 135. pobijane odluke).

16 S druge strane, kada je riječ o IFPEN-ovim društvima kćerima, Komisija je navela da se na njih kao trgovačka društva primjenjuju općepravni postupci u slučaju insolventnosti i da njihovi vjerovnici pritom ne mogu automatski pokrenuti odgovornost njihova glavnog dioničara. Zaključila je da ta društva kćeri nisu obuhvaćena neograničenim državnim jamstvom koje je IFPEN ostvarivao zbog svojeg statusa EPIC-a (uvodne izjave 176. i 177. pobijane odluke).

17 Na drugom mjestu, Komisija je istaknula da je neograničeno državno jamstvo koje proizlazi iz IFPEN-ova statusa EPIC-a moglo predstavljati državnu potporu ako je pokrivalo njegove gospodarske djelatnosti. Ona je, dakle, odlučila opseg svojeg ispitivanja glede postojanja državne potpore ograničiti samo na djelatnosti gospodarske naravi koje obavlja IFPEN, za razliku od, s jedne strane, djelatnosti njegovih društava kćeri, koje nisu bile obuhvaćene tim jamstvom, i, s druge strane, IFPEN-ovih djelatnosti koje nisu gospodarske. Komisija je navela da su se IFPEN-ove gospodarske djelatnosti svodile na djelatnost ugovornog istraživanja koju je on obavljao za račun svojih društava kćeri i za račun trećih osoba, djelatnost prijenosa tehnologija u područjima u kojima su isključivo aktivna bila društva kćeri Axens, Prosernat i Beicip-Franlab te djelatnost iznajmljivanja infrastrukture, stavljanja na raspolaganje zaposlenika i pružanja pravnih usluga u korist svojih društava kćeri (uvodne izjave 187. i 189. do 191. pobijane odluke).

18 Na trećem mjestu, Komisija je posebice ispitala pitanje je li predmetno prešutno i neograničeno jamstvo „grupi IFPEN” dalo selektivnu prednost.

19 S tim u vezi Komisija je odlučila, kao prvo, ispitati pitanje je li sam IFPEN mogao ostvariti prednost iz prešutnog i neograničenog državnog jamstva te, kao drugo, provjeriti je li on tu prednost mogao prenijeti na svoja društva kćeri (uvodna izjava 192. pobijane odluke).

20 Što se tiče prednosti koju je mogao ostvariti IFPEN, Komisija je odlučila ispitati odnose tog EPIC-a s bankarskim i financijskim ustanovama, dobavljačima i klijentima (uvodne izjave 193. i 194. pobijane odluke).

21 Nakon provedenog ispitivanja, Komisija je, s jedne strane, zaključila da IFPEN nije ostvario stvarnu gospodarsku prednost iz prešutnog i neograničenog državnog jamstva svojstvenog svojem statusu EPIC-a, u pogledu svojih odnosa s bankarskim i financijskim ustanovama tijekom razdoblja od svojeg preoblikovanja u EPIC u srpnju 2006. do kraja 2010. (uvodna izjava 199. pobijane odluke). S druge je strane utvrdila da je IFPEN zbog navedenog jamstva ostvario stvarnu gospodarsku prednost u svojim odnosima s dobavljačima i klijentima (uvodne izjave 203. do 238. pobijane odluke). Na kraju, Komisija je smatrala da je navedena ekonomska prednost bila selektivna jer IFPEN-ovi konkurenti, na koje su se u slučaju insolventnosti primjenjivali općepravni postupci, nisu ostvarivali slično državno jamstvo.

22 Što se tiče mogućeg prijenosa prednosti stvorene za IFPEN na njegova društva kćeri na koja se primjenjuje privatno pravo, Komisija je, referirajući se na analizu odnosa IFPEN-a i njegovih društava kćeri iznesenu u Odluci 2009/157, zaključila da su društva kćeri Axens i Prosernat u određenoj mjeri mogla ostvarivati gospodarsku prednost stvorenu za IFPEN u svojim odnosima s klijentima. Ona je tu prednost kvalificirala selektivnom jer Axensovi i Prosernatovi konkurenti nisu imali pristup IFPEN-ovim tehnologijama i ljudskim i materijalnim resursima pod tako povoljnim uvjetima (uvodne izjave 226. i 243. do 250. pobijane odluke).

23 Na četvrtom mjestu, Komisija je ispitala spojivost te državne potpore vodeći računa o pravilima sadržanima u Smjernicama Zajednice o državnim potporama za istraživanje, razvoj i inovacije (SL 2006., C 323, str. 1.). Zaključila je da je državna potpora odobrena „grupi IFPEN" bila spojiva s unutarnjim tržištem, uz ispunjavanje određenih uvjeta koji su navedeni u pobijanoj odluci.

24 Izreka pobijane odluke je složena. U nastavku teksta prenose se samo točke koje su bitne za ovaj spor:

„Članak 1.

1. Davanjem [IFPEN-u] statusa javne ustanove za obavljanje industrijskih i komercijalnih djelatnosti, Francuska mu je od 7. srpnja 2006. povjerila neograničeno javno jamstvo (u daljnjem tekstu: državno jamstvo) za sve njegove djelatnosti.

2. Pokrivenost državnim jamstvom [IFPEN-ovih] djelatnosti koje nisu gospodarske, posebice njegove djelatnosti osposobljavanja s ciljem podizanja razine i kvalificiranosti ljudskih resursa, djelatnosti neovisnog [istraživanja i razvoja] s ciljem širenjem znanja i boljeg razumijevanja te djelatnosti širenja znanstvenih rezultata, ne predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

3. Pokrivenost državnim jamstvom djelatnosti prijenosa tehnologija koju [IFPEN] provodi u područjima predviđenima ekskluzivnim sporazumom o razvoju, komercijalizaciji i korištenju koji je sklopio sa svojim društvom kćeri Beicip-Franlab ne predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

4. Pokrivenost državnim jamstvom djelatnosti prijenosa tehnologija koju [IFPEN] provodi u područjima predviđenima ekskluzivnim sporazumima koje je sklopio sa svojim društvima kćerima Axens i Prosernat, spomenutima u članku 3. stavku 1. Odluke [2009/157], predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

5. Pokrivenost državnim jamstvom pružanja usluga ugovornog istraživanja i usluga koje provodi [IFPEN] kako za račun trećih osoba tako i za račun svojih društava kćeri predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

[…]

Članak 3.

Za razdoblje od 7. srpnja 2006. do 31. prosinca 2009. pokrivenost državnim jamstvom gospodarskih djelatnosti spomenutih u članku 1. stavcima 4. i 5. ove odluke predstavlja potporu spojivu s unutarnjim tržištem.

Članak 4.

Od 1. siječnja 2010. pa sve do prestanka ekskluzivnih ugovora sklopljenih između [IFPEN-a] i njegovih društava kćeri Axens i Prosernat, spomenutih u članku 3. stavku 1. Odluke [2009/157], pokrivenost državnim jamstvom gospodarskih djelatnosti spomenutih u članku 1. stavku 4. ove odluke predstavlja potporu spojivu s unutarnjim tržištem, pod pretpostavkom ispunjavanja uvjeta predviđenih u člancima 5. i 6. ove odluke.

Članak 5.

1. Godišnje financijsko izvješće spomenuto u članku 4. stavku 2. Odluke [2009/157], uz podatke koji su već spomenuti u članku 5. stavku 1. te odluke, mora sadržavati i podatke nabrojene u stavcima 2., 3. i 4. ovog članka.

2. Godišnje financijsko izvješće mora sadržavati iznos, kamatnu stopu i ugovorne uvjete zajmova koje je [IFPEN] dobio tijekom promatranog godišnjeg razdoblja kao i procjenu iznosa bruto ekvivalenta potpore i eventualne subvencije kamatne stope vezane uz državnu potporu, osim ako se ne podnese dokaz da su ti ugovori o zajmu bili u skladu s uobičajenim tržišnim uvjetima, bilo uspoređujući njihove uvjete s uvjetima koje je [IFPEN] dobivao prije nego što je promijenio status, bilo primjenom preciznije metodologije koju je prethodno odobrila Komisija.

3. Godišnje financijsko izvješće mora sadržavati iznos robe i usluga koje je [IFPEN] nabavio od dobavljača radi obavljanja gospodarskih usluga spomenutih u članku 1. stavcima 4. i 5. ove odluke tijekom promatranog godišnjeg razdoblja kao i maksimalni procijenjeni iznos bruto ekvivalenta potpore koja proizlazi iz povoljnije ocjene dobavljačâ glede rizika od nemogućnosti izvršavanja obveza društva. Ta se procjena provodi primjenom paušala u visini od 2,5% iznosa ostvarenih nabava ili primjenom preciznije metodologije koju je prethodno odobrila Komisija.

4. Godišnje financijsko izvješće mora sadržavati iznos koji je [IFPEN] tijekom promatranog godišnjeg razdoblja ostvario iz gospodarskih djelatnosti spomenutih u članku 1. stavcima 4. i 5. ove odluke kao i maksimalni procijenjeni iznos bruto ekvivalenta potpore koja proizlazi iz neplaćanja premije za garanciju ispunjenja ugovorne obveze ili barem garanciju postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika, ponuđenu korisnicima tih gospodarskih usluga. Ta se procjena provodi primjenom paušala u visini od 5% iznosa ostvarenih usluga ili primjenom preciznije metodologije koju je prethodno odobrila Komisija.

Članak 6.

1. Ukupan iznos javnih sredstava dodijeljenih za [IFPEN-ove] djelatnosti u područjima isključivog poslovanja Axensa i Prosernata, uključujući maksimalni učinak državnog jamstva procijenjenog u skladu s člankom 5. stavcima 2., 3. i 4. ove odluke, mora biti manji od maksimalnog razmjera dopuštenog prema Smjernicama Zajednice o državnim potporama za istraživanje, razvoj i inovacije.

2. U slučaju prelaženja praga spomenutog u stavku 1. ovog članka, dotična društva kćeri, Axens ili Prosernat, prema potrebi vratit će višak potpore [IFPEN-u].

Članak 7.

Od 1. siječnja 2010. pokrivenost jamstvom državne potpore gospodarskih djelatnosti spomenutih u članku 1. stavku 5. predstavlja državnu potporu spojivu s unutarnjim tržištem, pod pretpostavkom ispunjavanja uvjeta predviđenih u članku 8. ove odluke.

Članak 8.

1. Djelatnosti ugovornog istraživanja i obavljanje usluga koje je provodio [IFPEN], spomenute u članku 1. stavku 5. ove odluke, moraju ostati sporedne u odnosu na njegovu glavnu djelatnost neovisnog javnog istraživanja.

[…]

3. Francuska mora svake godine Komisiji podnijeti izvješće o djelatnostima ugovornog istraživanja i obavljanja usluga koje provodi [IFPEN], u kojem mora navesti udio njihova iznosa u proračunu koji je [IFPEN] namijenio za svoje djelatnosti neovisnog javnog istraživanja.

Članak 9.

1. Francuska tijela i [IFPEN] u ugovor o financiranju (za sve instrumente obuhvaćene ugovorom) moraju za svaku transakciju unijeti sljedeću napomenu:

‚Izdavanje/program/zajam izravno ili neizravno ne uživa državno jamstvo bilo kakve vrste. U slučaju insolventnosti, ne može postojati obveza države da financijski stupi na mjesto [IFPEN-a] prilikom naplate tražbine.'

2. Sličnu klauzulu kojom se isključuje odgovornost države francuska tijela moraju unijeti u sve ugovore o uslugama ugovornog istraživanja ili o uslugama spomenutima u članku 1. stavku 5. ove odluke.

3. Sličnu klauzulu kojom se isključuje odgovornost [IFPEN-a] i države francuska tijela moraju unijeti u sve ugovore koji uključuju tražbinu koju su ugovorila društva s ograničenom odgovornošću Axens, Beicip-Franlab i Prosernat.

4. [IFPEN] se mora suzdržati od izdavanja bilo kakve vrste garancija, mjenica, jamstava, pisama namjere ili pisama suglasnosti u korist društava s ograničenom odgovornosti Axens, Beicip-Franlab i Prosernat koje ne bi bilo u skladu s uobičajenim tržišnim uvjetima.

[…]"

Postupak i zahtjevi stranaka

25 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 9. rujna 2011. Francuska Republika pokrenula je postupak protiv pobijane odluke, upisan pod brojem T-479/11.

26 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 29. prosinca 2011. UOP je u roku predviđenom člankom 115. stavkom 1. Poslovnika Općeg suda od 2. svibnja 1991. zatražio intervenciju u ovom predmetu u potporu Komisijinu zahtjevu.

27 Francuska Republika o zahtjevu za intervenciju očitovala se pisanim putem u podnesku predanom tajništvu Općeg suda 10. siječnja 2012. Komisija nije podnijela očitovanje.

28 Opći sud (šesto vijeće) odbio je UOP-ov zahtjev za intervenciju rješenjem od 25. siječnja 2012.

29 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 5. travnja 2012. IFPEN je pokrenuo postupak, upisan pod brojem T-157/12.

30 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 31. srpnja 2012. UOP je u roku predviđenom člankom 115. stavkom 1. Poslovnika od 2. svibnja 1991. zatražio intervenciju u ovom predmetu u potporu Komisijinu zahtjevu.

31 IFPEN i Komisija podnijeli su svoja pisana očitovanja o tom zahtjevu za intervenciju u podnescima predanima tajništvu Općeg suda 21. rujna 2012.

32 Rješenjem od 23. studenoga 2012. Opći sud (šesto vijeće) odbio je UOP-ov zahtjev za intervenciju.

33 Budući da je bio izmijenjen sastav vijećâ Općeg suda, sudac izvjestitelj raspoređen je u osmo vijeće, kojemu su slijedom toga dodijeljeni predmeti T-479/11 i T-157/12.

34 Predsjednik osmog vijeća Općeg suda rješenjem od 2. prosinca 2013., nakon što je saslušao stranke, prekinuo je postupak u predmetima T-479/11 i T-157/12 do donošenja konačne odluke Suda u predmetu C-559/12 P, Francuska/Komisija.

35 Nakon objave presude od 3. travnja 2014., Francuska/Komisija (C-559/12 P, EU:C:2014:217; u daljnjem tekstu: presuda La Poste), Opći je sud zatražio, s jedne strane, od Francuske Republike i Komisije da podnesu svoja očitovanja o posljedicama koje bi ta presuda mogla imati na postupak u predmetu T-479/11 i, s druge strane, od IFPEN-a i Komisije da podnesu svoja očitovanja o posljedicama koje bi ta presuda mogla imati na postupak u predmetu T-157/12.

36 Francuska Republika, IFPEN i Komisija svoja su očitovanja iznijeli u dopisima od 5. svibnja 2014.

37 Opći sud (osmo vijeće) 8. rujna 2015., nakon izvješća suca izvjestitelja, odlučio je otvoriti usmeni dio postupka u predmetima T-479/11 i T-157/12.

38 Odlukom od 8. rujna 2015. predsjednik osmog vijeća Općeg suda, nakon što je saslušao stranke, spojio je predmete T-479/11 i T-157/12 u svrhu usmenog dijela postupka i konačne odluke.

39 Opći sud na raspravi održanoj 8. listopada 2015. saslušao je izlaganja stranaka u spojenim predmetima te njihove odgovore na postavljena im pitanja.

40 Francuska Republika i IFPEN od Općeg suda zahtijevaju da:

— poništi pobijanu odluku u cijelosti i

— Komisiji naloži snošenje troškova.

41 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

— odbije tužbu i

— tužiteljima naloži snošenje troškova.

Pravo

42 U predmetu T-479/11 Francuska Republika u prilog svojoj tužbi iznosi tri tužbena razloga.

43 Prvi tužbeni razlog temelji se na povredi članka 107. stavka 1. UFEU-a jer Komisija nije u dovoljnoj mjeri pravno dokazala postojanje državne potpore. Francuska Republika u sklopu tog tužbenog razloga usredotočila se na pitanja tereta i razine dokazivanja koja se zahtijeva u predmetima državne potpore te je iznijela argumente, podijeljene u tri skupine, u kojima tvrdi, prije svega, da Komisija nije pozitivno dokazala postojanje prešutnog i neograničenog jamstva koje proizlazi iz statusa EPIC-a, potom, da Komisija nije iznijela dostatne dokaze radi dokazivanja postojanja prednosti za IFPEN i, konačno, da Komisija nije dokazala prijenos državnih sredstava povezanih s tom prednošću.

44 Svojim drugim tužbenim razlogom Francuska Republika tvrdi da je Komisija počinila pogrešku koja se tiče prava i činjenica smatrajući da je IFPEN zbog statusa EPIC-a ostvarivao prešutno i neograničeno državno jamstvo.

45 Konačno, treći tužbeni razlog temelji se na povredi članka 107. stavka 1. UFEU-a jer se Komisija nije pridržavala instituta selektivne prednosti. Tim tužbenim razlogom, koji se sastoji od dvaju dijelova, Francuska Republika, s jedne strane, tvrdi da je Komisija pogrešno zaključila da bi postojanje jamstva, pod pretpostavkom da je dokazano, IFPEN-u dalo prednost kako u njegovim odnosima s dobavljačima

i klijentima tako i u njegovim odnosima s bankarskim ustanovama. S druge strane, podredno osporava Komisijine zaključke o prijenosu te prednosti na IFPEN-ova privatnopravna društva kćeri Axens i Prosernat.

46 U predmetu T-157/12 IFPEN u prilog svojoj tužbi iznosi pet tužbenih razloga.

47 Prvi tužbeni razlog temelji se na povredi načela supsidijarnosti i ograničenja nadležnosti, utvrđenih u članku 5. UEU-a i članku 2. UFEU-a. Tim tužbenim razlogom IFPEN u osnovi osporava Komisijin zaključak da u francuskom pravu postoji prešutno i neograničeno državno jamstvo svojstveno institutu EPIC-a.

48 Drugi tužbeni razlog temelji se na povredi članka 107. stavka 1. UFEU-a jer Komisija nije dokazala da postoji stvarna gospodarska prednost za IFPEN i njegova društva kćeri. Tim tužbenim razlogom, koji se sastoji od triju dijelova, IFPEN prije svega tvrdi da Komisija nije uspjela dokazati, primjenjujući standard dokazivanja koji je postavila sudska praksa, da za njega postoji stvarna gospodarska prednost zbog predmetnog jamstva, posebice u pogledu njegovih odnosa s dobavljačima i s klijentima. Nadalje tvrdi da Komisija nije u dovoljnoj mjeri pravno dokazala da je ta gospodarska prednost prešla na njegova privatnopravna društva kćeri Axens i Prosernat. Konačno, smatra da ne postoji dostatna povezanost između te gospodarske prednosti i prijenosa državnih sredstava koji proizlazi iz predmetnog jamstva.

49 Treći tužbeni razlog temelji se na povredi Obavijesti o jamstvima odnosno, podredno, članka 107. stavka 1. UFEU-a. Tim tužbenim razlogom IFPEN u osnovi tvrdi da se točka 1.2. Obavijesti o jamstvima ne može tumačiti u smislu da se njome potvrđuje automatsko postojanje veze između, s jedne strane, činjenice da prema zakonima i propisima koji uređuju status EPIC-a ne postoji mogućnost provođenja stečajnog postupka i, s druge strane, koristi od povoljnijih uvjeta financiranja na tržištima, u mjeri da predstavlja selektivnu prednost.

50 Četvrti tužbeni razlog temelji se na pogreškama u ocjeni u pogledu određivanja iznosa prednosti odobrene IFPEN-u. Tim tužbenim razlogom, koji se sastoji od dvaju dijelova, IFPEN s jedne strane osporava relevantnost primjene faktoringa, garancije za ispunjenje ugovorne obveze i garancije za postupanje s pažnjom dobrog gospodarstvenika prilikom procjenjivanja iznosa prednosti koja je ostvarena iz predmetnog jamstva u njegovim odnosima s dobavljačima i klijentima. S druge strane tvrdi da je Komisija pogrešno utvrdila razmjer državne potpore za koju se tvrdi da je dodijeljena i njemu i njegovim društvima kćerima.

51 Konačno, peti tužbeni razlog temelji se na povredi načela proporcionalnosti. Tim tužbenim razlogom IFPEN u osnovi tvrdi da su posljedice koje proizlaze iz utvrđenja postojanja prešutnog i neograničenog državnog jamstva u korist EPIC-a koje predstavlja državnu potporu, posebice obveza prethodnog obavješćivanja i druge obveze koje su određene njemu i Francuskoj Republici, nerazmjerne.

52 Iz ispitivanja tužbenih razloga koje su iznijeli Francuska Republika i IFPEN te odgovora koji je na njih dala Komisija mogu se izvući dva pitanja na kojima se temelje predmetne tužbe.

53 Kao prvo, postavlja se pitanje postoji li u francuskom nacionalnom pravu prešutno i neograničeno državno jamstvo u korist EPIC-a svojstveno statusu tih ustanova te koje posebice proizlazi iz činjenice da se na njih ne primjenjuju općepravni postupci u slučaju insolventnosti.

54 Tužitelji su međutim, nakon što ih je Opći sud konzultirao o posljedicama koje bi presuda od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) mogla imati na njihove postupke, u dopisima od 5. svibnja 2014. odustali od tužbenih razloga glede postojanja prešutnog i neograničenog državnog jamstva svojstvenog institutu EPIC-a.

55 Kao drugo, s obzirom na to da se u okviru ovog spora ne dovodi u pitanje postojanje prešutnog i neograničenog državnog jamstva svojstvenog statusu EPIC-a, na Općem je sudu da razmotri pitanje je li Komisija s pravom zaključila da to jamstvo predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. U tom pogledu trebat će kao glavno pitanje ispitati je li to jamstvo IFPEN-u dalo selektivnu prednost koja je jedan od sastavnih elemenata državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Pri ispitivanju tog pitanja Opći sud morat će uzeti u obzir mogućnost koja proizlazi iz presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217), da se postojanje takve prednosti utvrdi primjenom pravne presumpcije.

56 Sva ostala pitanja kojih se tužitelji dotiču u svojim tužbama – odnosno prije svega pitanje prijenosa prednosti koju je IFPEN ostvario na njegova privatnopravna društva kćeri, potom pitanje povezanosti između te prednosti i prijenosa državnih sredstava koji proizlazi iz predmetnog jamstva te, konačno, pitanje proporcionalnosti obveza koje je Komisija nametnula Francuskoj Republici – imaju kao premisu postojanje prednosti koju je sam IFPEN ostvarivao iz državnog jamstva svojstvenog svojem statusu EPIC-a. Tužbene razloge koji se temelje na gorespomenutim pitanjima stoga treba smatrati podrednima u odnosu na one koji se tiču postojanja prednosti za IFPEN.

Tužbeni razlozi koji se temelje na povredi članka 107. stavka 1. UFEU-a, a tiču se postojanja i izračuna prednosti koju je ostvario IFPEN

57 Prvi dio drugog tužbenog razloga i četvrti tužbeni razlog iz tužbe u predmetu T-157/12 kao i drugi dio prvog tužbenog razloga i prvi dio trećeg tužbenog razloga iz tužbe u predmetu T-479/11 u osnovi se tiču postojanja prednosti koju je IFPEN ostvario iz državnog jamstva svojstvenog njegovu statusu EPIC-a i, u manjoj mjeri, procjene iznosa te prednosti.

58 Argumenti koje tužitelji iznose u sklopu gorespomenutih tužbenih razloga gotovo se u potpunosti tiču selektivne prednosti koju je IFPEN iz predmetnog jamstva navodno ostvarivao u svojim odnosima s dobavljačima i klijentima te, konkretno, metode koju je Komisija odabrala za utvrđivanje prednosti i dokaza iznesenog radi dokazivanja njezina postojanja. Francuska Republika, međutim, također osporava, iako sporedno, pojedine Komisijine primjedbe o prednosti koja se može ostvariti u IFPEN-ovim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama.

59 Opći sud stoga će u nastavku argumentacije ispitati, kao prvo, argumente o postojanju prednosti nastale u IFPEN-ovim odnosima sa svojim dobavljačima i klijentima te, kao drugo, prednost koja bi mogla nastati u IFPEN-ovim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama.

Prednost u pogledu IFPEN-ovih odnosa sa svojim dobavljačima i klijentima

60 Prvo, IFPEN i Francuska Republika u osnovi tvrde da Komisija nije uspjela dokazati, primjenjujući standard dokazivanja koji je postavila sudska praksa, postojanje gospodarske prednosti koju je IFPEN ostvario iz predmetnog jamstva.

61 Tužitelji naglašavaju da, kada je riječ o dokazivanju postojanja prednosti koja predstavlja jedan od elemenata državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, Komisija mora u najmanju ruku dokazati da ispitivana mjera proizvodi ili može proizvesti učinke na tržišno natjecanje. Tvrde da, iako Komisijina analiza može biti perspektivna, ona ne smije biti potpuno hipotetske naravi nego, naprotiv, mora omogućavati definiranje prednosti i prepoznavanje njezinih negativnih učinaka na tržišno natjecanje.

62 Tužitelji, međutim, smatraju da se dokazivanje postojanja prednosti u IFPEN-ovim odnosima s dobavljačima i klijentima temeljilo na pretpostavkama koje nisu potkrijepljene dokazima. Konkretno, Komisija nije ponudila nikakav iskaz dobavljača ili klijenta te, štoviše, nije dokazala da je kod dobavljača i klijenata postojalo uobičajeno i sustavno očekivanje da se protiv EPIC-a ne može

pokrenuti postupak u slučaju insolventnosti. Također, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s klijentima, tužitelji ističu nejasnost odnosno čak i nerazumljivost pojedinih odlomaka obrazloženja pobijane odluke.

63 Tužitelj iz toga zaključuju da Komisija nije ispunila svoje istražne obveze jer je zaključivala na temelju pretpostavki, umjesto da je kod IFPEN-ovih dobavljača i klijenata potražila eventualne opipljive dokaze za radnje koje im se stavljaju na teret.

64 Odgovarajući na te argumente, Komisija prije svega ističe da prema sudskoj praksi, osobito prema presudi od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217), ona ne mora dokazati konkretne ili stvarne učinke mjere da bi dokazala postojanje potpore. Nadalje tvrdi da se u slučaju programa potpora ona prema sudskoj praksi može ograničiti na to da ispita opće značajke programa radi provjere sadržava li elemente potpore a da pritom ne mora precizirati prednost u svakom pojedinačnom slučaju. Konačno, tvrdi da je u pobijanoj odluci provela izračun, a ne dokazivanje prednosti.

65 Drugo, tužitelji osporavaju metodu koju je Komisija odabrala za procjenu iznosa prednosti koja je IFPEN-u dana predmetnim jamstvom u njegovim odnosima s dobavljačima i klijentima. Konkretno, tvrde da faktoring i jamstva ispunjenja obveze odnosno jamstva postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika, koje je Komisija odabrala kao usporedne pokazatelje, nisu relevantni za provođenje takve procjene.

66 Kada je riječ, s jedne strane, o odnosima IFPEN-a s dobavljačima, tužitelji u osnovi tvrde da je Komisija – pozivajući se na faktoring prilikom utvrđivanja jesu li dobavljači pozitivnije ocjenjivali rizik od nemogućnosti izvršavanja obveza EPIC-a, odnosno konkretno samog IFPEN-a – zanemarila prirodu i funkcioniranje usluga faktoringa kao i razloge zbog kojih se poduzetnici njima mogu koristiti. Zaključci izloženi u pobijanoj odluci prema mišljenju tužiteljâ proturječni su te ih usto demantiraju objektivni podaci koje su Komisiji u okviru službenog postupka dostavila francuska tijela. Naposljetku tvrde da su, suprotno onomu što je Komisija utvrdila u pobijanoj odluci, cijene koje su primjenjivali IFPEN-ovi dobavljači u predmetnom razdoblju povećane.

67 Kada je riječ, s druge strane, o IFPEN-ovim odnosima s klijentima, tužitelji u osnovi navode da se garancija za ispunjenje ugovorne obveze nije prakticirala u području istraživanja i da ona usto podrazumijeva obvezu postizanja rezultata, pa se slijedom toga ne može uspoređivati s garancijom za postupanje s pažnjom dobrog gospodarstvenika, koja podrazumijeva obvezu ulaganja napora. Također tvrde da je IFPEN u slučaju svojih ugovornih obveza već bio vezan obvezom ulaganja napora koja je maksimalno ograničena ugovorom, pa stoga nije ni trebao uključiti dodatnu premiju za državno jamstvo u troškove koji su služili kao osnova za izračun cijene koju je za svoje usluge naplaćivao od klijenata. Konačno, prema mišljenju tužiteljâ, argumentacija za koju se Komisija odlučila nužno je vodi prema očito pogrešnom zaključku da će u slučaju neizvršenja ugovora koji je IFPEN sklopio s nekim od svojih klijenata država obeštetiti klijenta zbog tog neizvršenja, čak i ako izvršenje nije uzrokovano IFPEN-ovom insolventnošću.

68 Komisija osporava tvrdnje tužiteljâ iznoseći argumente kojima se u osnovi ponavljaju njezine primjedbe iznesene u pobijanoj odluci. Na raspravi ona je ustrajala na činjenici da je primjena „argumentacije u pogledu troškova pokrivanja ekvivalentnog rizika” za potrebe procjene vrijednosti prednosti koju je IFPEN mogao ostvariti iz predmetnog jamstva bila opravdana zbog teškoća koje je morala nadići prilikom provođenja te procjene, pri čemu su te teškoće proizlazile, među ostalim, iz nepostojanja tržišta usluge slične jamstvu od rizika insolventnosti koja bi bila komercijalizirana kao takva.

69 Prije ispitivanja tih argumenata, valja prvenstveno podsjetiti na to da je za kvalificiranje državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a neke mjere donesene u odnosu na poduzetnika potrebno ispuniti četiri uvjeta. Prvo, treba se raditi o državnoj intervenciji ili intervenciji putem državnih sredstava. Drugo, ta intervencija mora biti takva da može utjecati na trgovinu među državama članicama. Treće, treba davati isključivu prednost određenim poduzetnicima ili određenim sektorima

djelatnosti. Četvrto, mora narušavati ili prijetiti narušavanjem tržišnog natjecanja (vidjeti presudu od 29. rujna 2000., CETM/Komisija, T-55/99, EU:T:2000:223, t. 39. i navedenu sudsku praksu; vidjeti u tom smislu također presudu od 23. ožujka 2006., Enirisorse, C-237/04, EU:C:2006:197, t. 38. i 39. i navedenu sudsku praksu).

70 Pojam potpora obuhvaća ne samo pozitivna davanja nego i intervencije koje u različitim oblicima smanjuju troškove koji obično opterećuju proračun poduzetnika i koje su time iste naravi te imaju identične učinke, iako nisu subvencije u strogom smislu riječi. Dakle, potporama se smatraju sve državne intervencije koje, u kojem god obliku bile, mogu izravno ili neizravno pogodovati poduzetnicima ili koje se mogu smatrati ekonomskom prednošću koju poduzetnik korisnik ne bi ostvario u uobičajenim tržišnim uvjetima (vidjeti presudu od 3. travnja 2014., La Poste, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 94. i navedenu sudsku praksu).

71 Nadalje, valja podsjetiti da Komisija mora dokazati postojanje državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 12. rujna 2007., Olympiaki Aeroporia Ypiresies/Komisija, T-68/03, EU:T:2007:253, t. 34.). S tim u vezi, prema sudskoj praksi, da bi provjerila ostvaruje li poduzetnik korisnik gospodarsku prednost koju inače ne bi dobio u uobičajenim tržišnim uvjetima, Komisija mora provesti cjelovitu analizu svih relevantnih elemenata sporne transakcije i njezina konteksta, uključujući situaciju poduzetnika korisnika i dotičnog tržišta (presude od 6. ožujka 2003., Westdeutsche Landesbank Girozentrale i Land Nordrhein-Westfalen/Komisija, T-228/99 i T-233/99, EU:T:2003:57, t. 251. i od 3. ožujka 2010., Bundesverband deutscher Banken/Komisija, T-163/05, EU:T:2010:59, t. 37.).

72 Što se tiče dokazivanja u sektoru državnih potpora, ustaljena sudska praksa obvezuje Komisiju da revno i nepristrano vodi postupak ispitivanja spornih mjera, kako bi prilikom usvajanja konačne odluke kojom se utvrđuje postojanje i, eventualno, neusklađenost ili nezakonitost potpore raspolagala najpotpunijim i najvjerodostojnijim mogućim dokazima (vidjeti presudu od 3. travnja 2014., La Poste, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 63. i navedenu sudsku praksu).

73 Konačno, kada je riječ o opsegu sudske kontrole pobijane odluke u kontekstu članka 107. stavka 1. UFEU-a, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da je institut državne potpore, kako je definiran u toj odredbi, pravni institut te ga treba tumačiti na temelju objektivnih čimbenika. Zbog toga sudovi Unije načelno moraju, uzimajući u obzir kako konkretne elemente spora u kojem vode postupak tako i tehničku narav ili složenost ocjena koje je dala Komisija, provesti cjelovitu kontrolu glede pitanja ulazi li mjera u područje primjene članka 107. stavka 1. UFEU-a (vidjeti presudu od 2. ožujka 2012., Nizozemska/Komisija, T-29/10 i T-33/10, EU:T:2012:98, t. 100. i navedenu sudsku praksu).

74 Istina, Sud je također zaključio da je sudska kontrola ograničena glede pitanja ulazi li mjera u područje primjene članka 107. stavka 1. UFEU-a ako su ocjene koje je dala Komisija složene ili su tehničke naravi. No, na Općem je sudu da utvrdi je li to tako (vidjeti presudu od 2. ožujka 2012., Nizozemska/Komisija, T-29/10 i T-33/10, EU:T:2012:98, t. 101. i navedenu sudsku praksu).

75 U tom pogledu, iako Komisija uživa široke diskrecijske ovlasti čije izvršavanje uključuje procjene ekonomske prirode koje treba dati u kontekstu Unije, to ne znači da se sudovi Unije moraju suzdržati od kontrole tumačenja podataka ekonomske prirode koje je izvršila Komisija. Naime, prema sudskoj praksi Suda, sudovi Unije trebaju posebno provjeriti ne samo činjeničnu točnost navedenih dokaza, njihovu pouzdanost i dosljednost već također ispitati sadržavaju li ti elementi sve relevantne podatke koje treba uzeti u obzir za ocjenu složene situacije i jesu li takve naravi da podupiru zaključke koji iz njih proizlaze (vidjeti presudu od 2. ožujka 2012., Nizozemska/Komisija, T-29/10 i T-33/10, EU:T:2012:98, t. 102. i navedenu sudsku praksu).

76 U svjetlu navedenih načela valja ispitati pobijanu odluku.

77 Argumenti tužiteljâ odnose se na analizu koju je Komisija iznijela u poglavlju 7.1.4. pobijane odluke, naslovljenom „Postojanje selektivne prednosti za grupu [IFPEN]”, u kojem je Komisija ispitala, s jedne strane, pitanje eventualnih prednosti koje su zbog predmetnog jamstva nastale za sam IFPEN i, s druge strane, pitanje mogućeg prijenosa tih eventualnih prednosti na njegova društva kćeri (uvodna izjava 192. pobijane odluke).

78 Kada je riječ o selektivnoj prednosti koju je sam IFPEN ostvario zbog predmetnog jamstva, u uvodnim izjavama 193. i 194. pobijane odluke Komisija je najprije izložila pristup koji će slijediti radi utvrđivanja njegova postojanja. Komisija je, među ostalim, istaknula da je u odluci o pokretanju službenog postupka bila navela da bi IFPEN mogao ostvarivati prednost zbog svojeg statusa EPIC-a, ponajprije povoljnijim uvjetima financiranja na tržištima kapitala. Međutim, budući da bi „u slučaju nemogućnosti izvršavanja obveza od strane IFPEN-a prešutno i neograničeno državno jamstvo svojstveno njegovu statusu EPIC-a obuhvaćalo sve njegove obveze, dakle ne samo financijske obveze koje je mogao imati prema institucionalnim vjerovnicima nego i [...] komercijalne obveze ili pak obveze druge vrste, osobito obveze koje ima prema dobavljačima (čiji računi nisu bili plaćeni) ili klijentima (kojima nisu bile isporučene usluge)”, postojanje prednosti koju je IFPEN-u pružio njegov status EPIC-a trebalo je analizirati kako u pogledu njegovih odnosa s bankarskim i financijskim ustanovama tako i u pogledu njegovih odnosa s dobavljačima i klijentima (uvodne izjave 193. i 194. pobijane odluke).

79 U nastavku pobijane odluke Komisija je, kao prvo, navela da, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama, iako se na IFPEN ne primjenjuje financijsko ocjenjivanje od strane vanjskih rejtinških agencija, financiranja koja su mu bila odobrena nužno su prošla procjenu rizika od nemogućnosti izvršavanja obveza koju su proveli njegovi vjerovnici. Budući da se, prema Komisijinu mišljenju, IFPEN okrenuo kreditnom tržištu kako bi financirao svoj dug, ne može se isključiti da je ostvarivao gospodarsku prednost vezano uz činjenicu da se prilikom ocjene koju su davala financijskih tržišta uzimala u obzir uloga koju ima država kao krajnji jamac za njegove dugove. Ona je, međutim, nakon što je ispitala uvjete zajma koje je IFPEN ugovorio i ponude kreditnih linija koje je primio u razdoblju od preoblikovanja u EPIC do kraja 2010., utvrdila da su ti uvjeti bili u skladu s tržišnim uvjetima. Komisija je na toj osnovi zaključila da u razdoblju od 2006. do 2010. IFPEN zbog svojeg statusa EPIC-a nije ostvarivao stvarnu gospodarsku prednost u svojim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama. Ona, međutim, nije isključila mogućnost da se takva prednost može konkretizirati u budućnosti (uvodne izjave 195. do 200. pobijane odluke).

80 Kao drugo, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s dobavljačima, Komisija je prije svega zaključila da je postojao fenomen snižavanja cijena koje su prakticirali EPIC-ovi dobavljači, a koji je bio posljedica činjenice da su ti dobavljači pozitivnije ocjenjivali rizik nemogućnosti izvršavanja obveza te ustanove jer su znali da je ona zaštićena od rizika sudske likvidacije. Nadalje, Komisija je pokušala procijeniti iznos tog sniženja cijena za IFPEN posredstvom usporednog pokazatelja, to jest primjenom faktoringa. Prema Komisijinu mišljenju, izbor faktoringa bio je motiviran činjenicom da se, u okolnostima nepostojanja državnog jamstva, IFPEN-ov dobavljač koji je želio ostvariti slično jamstvo (dakle osigurati se u cijelosti od rizika nemogućnosti izvršenja obveza svojeg suugovaratelja) mogao koristiti uslugama specijalizirane kreditne ili osiguravajuće ustanove ili se pak koristiti uslugama nekog od faktoring-društava koje među svojim uslugama nudi pokrivanje rizika od nemogućnosti izvršenja obveze. Komisija je provjerila kolika je obično bila naknada za uslugu faktoringa te se za procjenu iznosa prednosti za IFPEN koristila maksimalnom općom premijom koju su faktoring-društva uobičajeno tražila. Na kraju, nakon što je na toj osnovi izvršila izračun vrijednosti sniženja cijena koje su IFPEN-u ponudili njegovi dobavljači, Komisija je u uvodnoj izjavi 214. pobijane odluke zaključila da u razdoblju od njegova preoblikovanja u EPIC do 2009. navedeno sniženje cijena nije moglo prelaziti iznos reda veličine [*skriveni povjerljivi podaci*] eura godišnje. Komisija je to snižavanje cijena kvalificirala stvarnom gospodarskom prednošću koju je IFPEN ostvarivao zbog predmetnog državnog jamstva (uvodne izjave 203. do 215. pobijane odluke).

81 Kao treće, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s klijentima, Komisija je prije svega navela da su, zahvaljujući jamstvu koje je IFPEN-u dala država, njegovi klijenti bili sigurni da se on nikad neće naći u situaciji sudske likvidacije te da će stoga uvijek biti u mogućnosti ispunjavati svoje ugovorne obveze odnosno, ako to ne učini, da će biti obeštećeni. Prema Komisijinu mišljenju, bez jamstva koje je IFPEN-u dala država klijent koji bi želio ostvariti istu razinu zaštite morao bi kod financijskog posrednika ugovoriti garanciju za ispunjenje ugovorne obveze kako bi bio siguran u ishod ugovora koji ga veže s IFPEN-om (uvodne izjave 220. i 221. pobijane odluke). Nadalje, Komisija je zaključila da trošak takvog jamstva predstavlja najmanje 5% prometa ostvarenog od pokrivene usluge te je pokušala među IFPEN-ovim djelatnostima odrediti usluge koje bi bile pokrivene tim jamstvom (uvodne izjave 223. do 225. pobijane odluke). Konačno, Komisija je zaključila da je IFPEN u razdoblju od svojeg preoblikovanja u EPIC do 2009. ostvarivao stvarnu gospodarsku prednost zbog neplaćanja premije za garanciju za ispunjenje ugovorne obveze ili barem garanciju za postupanje s pažnjom dobrog gospodarstvenika, koje je mogao ponuditi svojim klijentima za djelatnosti istraživanja, uključujući u pogledu njegovih društava kćeri Axens i Prosernat u njihovu isključivom području. Komisija je izračun procijenjenog iznosa te prednosti prikazala u tablici br. 5 pobijane odluke (uvodne izjave 216. do 237. pobijane odluke).

82 U svjetlu gorenavedenih dijelova pobijane odluke, valja zaključiti da se metoda koju je Komisija odabrala za utvrđivanje postojanja gospodarske prednosti za IFPEN koju je on ostvarivao zbog svojeg statusa EPIC-a sastojala u ispitivanju prednosti nastale u IFPEN-ovim odnosima sa svojim vjerovnicima, dakle konkretno s bankarskim i financijskim institucijama, dobavljačima i klijentima. Takva metoda pretpostavlja ispitivanje utjecaja koji navedeno jamstvo ima na te odnose i utvrđivanje radnji koje ti vjerovnici, koji se imaju pravo pozvati na jamstvo u slučaju nemogućnosti izvršavanja plaćanja novčanog iznosa ili neispunjenja neke druge tražbine, mogu poduzeti znajući za to jamstvo.

83 Navedena metoda ne sadržava pogrešku koja se tiče prava.

84 Naime, s jedne strane, jamstvo je akcesorna obveza, pa se ne smije ispitivati zanemarujući obvezu na koju se nadovezuje. Zbog te naravi, obveza države u obliku jamstva ne može se smatrati državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a sama po sebi, nego samo povezana s obvezom koju podupire. Iz toga slijedi, kao što je to i sama Komisija priznala na raspravi, da se prešutno i neograničeno državno jamstvo svojstveno statusu EPIC-a ne može kvalificirati državnom potporom samo na temelju toga što je besplatno.

85 S druge strane, specifičnost jamstva koje je predmet pobijane odluke jest to što je ono svojstveno poduzetniku koji je njegov korisnik. Ono, dakle, nije vezano za neku posebnu obvezu, nego pokriva sve obveze tog poduzetnika.

86 Zbog te specifičnosti, jamstvo koje je predmet pobijane odluke moglo bi utjecati na percepciju koju imaju vjerovnici poduzetnika koji je njegov korisnik. Naime, iako vjerovnici tog poduzetnika nemaju mogućnost pregovarati o uvjetima jamstva, oni njegovo postojanje mogu uzeti u obzir prilikom pregovora s tim poduzetnikom o uvjetima svojih ugovora.

87 Dakle, prednost u smislu sudske prakse navedene u točkama 69. do 71. ove presude, koja proizlazi iz državne potpore svojstvene statusu poduzetnika koji je njezin korisnik, konkretizira se u odnosu koji tog poduzetnika povezuje s njegovim vjerovnicima, odnosno konkretno s bankarskim i financijskim ustanovama, dobavljačima i klijentima. Ona se sastoji u povoljnijem tretmanu koji ti vjerovnici, s obzirom na to da se mogu pozvati na jamstvo u slučaju nemogućnosti izvršavanja plaćanja novčanog iznosa ili neispunjenja neke druge tražbine, daju poduzetniku korisniku, smanjujući tako troškove koji obično terete njegove financije ili maksimizirajući prihod koji ostvaruje.

88 Konačno, iz sudske prakse navedene u točki 71. ove presude proizlazi da je, kako bi se moglo zaključiti da u pojedinačnom slučaju postoji prednost, potrebno također da povoljniji tretman koji vjerovnici pružaju poduzetniku korisniku jamstva kao i troškovi i prihodi tog poduzetnika koji su zbog

navedenog tretmana smanjeni odnosno povećani budu utvrđeni uzimajući u obzir sve relevantne elemente sporne transakcije i njezina konteksta, uključujući situaciju poduzetnika korisnika i dotičnog tržišta.

89 Prethodna razmatranja potvrđuju da Komisija nije počinila pogrešku koja se tiče prava kada je u uvodnim izjavama 193. i 194. pobijane odluke odlučila utvrditi postojanje prednosti koja je predmetnim jamstvom dana IFPEN-u u pogledu njegovih odnosa s trima skupinama vjerovnika: bankarskim i financijskim ustanovama, dobavljačima i klijentima.

90 Naprotiv, način na koji je Komisija u konkretnom slučaju primijenila tu metodu pokazuje velike manjkavosti, posebno u pogledu definicije prednosti koju je IFPEN navodno ostvario u svojim odnosima s dobavljačima i klijentima.

91 Naime, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama, Komisija je prednost koju bi on mogao ostvarivati zbog predmetnog jamstva definirala kao prednost koja se sastoji u povoljnijim uvjetima financiranja koje je on mogao ostvariti na financijskim tržištima.

92 Navedena definicija prednosti ne trpi nikakvu kritiku jer i sudska praksa Suda i Obavijest o jamstvima priznaju da u slučajevima kad postoji državno jamstvo, uključujući onaj kad jamstvo proizlazi iz statusa poduzetnika izuzetog od općepravnih postupaka u slučaju insolventnosti, vjerovnici poput bankarskih i financijskih ustanova mogu poduzetniku korisniku tog jamstva dati povoljniji tretman u obliku boljih uvjeta financiranja. U tom smislu postojanje državnog jamstva može dovesti do smanjenja troškova koji obično terete financije poduzetnika korisnika jamstva.

93 Valja, međutim, podsjetiti da je Komisija u konkretnom slučaju izričito isključila postojanje takve prednosti, zaključivši, nakon što je ispitala uvjete zajmova koje je IFPEN ugovorio ili ponude zajmova koje je primio prije i nakon svojeg preoblikovanja u EPIC, da su u razdoblju od tog preoblikovanja do kraja 2010. navedeni uvjeti bili u skladu s tržišnim uvjetima (uvodna izjava 199. pobijane odluke).

94 Za razliku od njezinih navoda o IFPEN-ovim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama, Komisija je u pogledu IFPEN-ovih odnosa s njegovim dobavljačima i klijentima zaključila da je predmetno jamstvo u IFPEN-ovu korist stvorilo „stvarnu gospodarsku prednost”. Ispitivanje ne potvrđuje taj zaključak. On se, naime, kao što će to kasnije biti obrazloženo, temelji na čisto hipotetskom zaključivanju kojem, štoviše, nedostaje jasnoće i dosljednosti, u toj mjeri da pobijana odluka djelomično sadržava nedostatak u obrazloženju.

95 Kao prvo, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s dobavljačima, iz pobijane odluke proizlazi da je Komisija prednost koju je on imao mogućnost ostvariti iz državnog jamstva svojstvenog svojem statusu EPIC-a definirala kao sniženje cijena koje su mu njegovi dobavljači odobrili znajući za činjenicu da taj status znači neograničeno državno jamstvo glede rizika od nemogućnosti izvršenja obveza zbog insolventnosti.

96 S jedne strane, iz uvodne izjave 203. pobijane odluke proizlazi, naime, da prema Komisijinu mišljenju postoji fenomen „snižavanja cijena kao posljedica činjenice da su njegovi suugovaratelji pozitivnije ocjenjivali rizik od nemogućnosti izvršavanja obveza subjekta za koji su znali da je zaštićen od rizika sudske likvidacije zato što ima status javne ustanove”.

97 S druge strane, Komisija je u uvodnoj izjavi 214. pobijane odluke zaključila da je „za obavljanje svojih gospodarskih djelatnosti [IFPEN] ostvarivao stvarnu gospodarsku prednost u obliku snižavanja cijena koje su prakticirali njegovi dobavljači, a zbog njihove pozitivnije ocjene rizika od nemogućnosti izvršavanja obveza poduzetnika”.

98 Kao što to IFPEN pravilno ističe, iz tvrdnji iznesenih u uvodnoj izjavi 203. pobijane odluke i iz definicije prednosti u njezinoj uvodnoj izjavi 214. proizlazi da, prema Komisijinu mišljenju, u slučajevima kad postoji neograničeno državno jamstvo koje proizlazi iz pravne nemogućnosti provođenja općepravnog postupka u slučaju insolventnosti, dobavljači u pravilu pozitivnije ocjenjuju rizik od nemogućnosti izvršavanja obveza ustanove koja uživa to jamstvo, da se ta pozitivnija ocjena odražava na cijene ponuđene toj ustanovi te da je tako sagledavano snižavanje cijena nužno rezultat takve pozitivnije ocjene.

99 No, Komisija u pobijanoj odluci ne navodi nikakav argument kojim bi se mogla dokazati osnovanost triju pretpostavki sadržanih u njezinoj argumentaciji. Konkretno, pobijana odluka ne sadržava nikakav argument koji bi dokazivao postojanje, na dotičnom tržištu ili općenito u poslovanju, fenomena snižavanja cijena koje ustanovama koje uživaju državno jamstvo od rizika insolventnosti odobravaju njihovi dobavljači.

100 Komisijine pretpostavke, uostalom, opovrgavaju i činjenice navedene u pobijanoj odluci. Naime, iz uvodne izjave 70. pobijane odluke proizlazi da je poduzetnik koji je u upravnom postupku sudjelovao kao treća zainteresirana osoba, odnosno društvo UOP, koje je Axensov konkurent, izjavio da su se „‚[IFPEN-u]/Axensu' mogli odobriti povlašteni uvjeti u odnosu na njihove konkurente". Komisija je dodala da se „s tim u vezi [navedeni poduzetnik] poziva na ugovore koje su zajedno potpisali [IFPEN] i Axens te koji se spominju u odluci o pokretanju postupka", postojanje kojih su potvrdila i francuska tijela.

101 Međutim, u uvodnoj izjavi 248. pobijane odluke, navedenoj u dijelu te odluke posvećenom analizi prednosti koje su prenesene na IFPEN-ova privatnopravna društva kćeri – pozivajući se na ugovore spomenute u uvodnoj izjavi 70. pobijane odluke koje su zajedno potpisali IFPEN i njegova društva kćeri te pojašnjavajući da se radilo o ugovorima o pružanju prijevoznih usluga za poslovna i privatna putovanja različitih subjekata „grupe IFPEN" – Komisija je istaknula da su sniženja cijena koja je „grupa IFPEN" mogla ostvariti u okviru tih ugovora bila odobrena zbog kolektivne nabave. Stoga, ako se i pretpostavi da su dobavljači mogli sniziti cijene svojih usluga koje su prodavali IFPEN-u i njegovim društvima kćerima, dokazi koje je Komisija prikupila tijekom službenog istražnog postupka upućivali su na to da je za navedeno snižavanje cijena postojalo drugo objašnjenje, a ne postojanje neograničenog državnog jamstva u korist IFPEN-a.

102 Konačno, kada je konkretno riječ o IFPEN-ovoj situaciji, ništa u pobijanoj odluci ne upućuje na to je Komisija razmotrila, odnosno čak ni da si je postavila pitanje je li IFPEN-ova percepcija među njegovim dobavljačima mogla na bilo koji način biti pod utjecajem preoblikovanja te ustanove u EPIC odnosno jesu li nakon IFPEN-ova preoblikovanja u EPIC njegovi dobavljači na njega primjenjivali povoljniji tretman. Pobijana odluka ne sadržava čak ni prosudbe iz kojih bi se moglo zaključiti da je Komisija pokušala doznati jesu li IFPEN-ovi dobavljači znali za činjenicu da bi se status EPIC-a moglo protumačiti kao državno jamstvo od rizika insolventnosti.

103 S tim u vezi treba također reći da su francuska tijela u upravnom postupku, posebno u dopisima od 13. listopada 2008. i 25. studenoga 2010., osporavala teoretsku i spekulativnu narav Komisijina zaključivanja u pogledu navodnog snižavanja cijena povezanog s činjenicom da su dobavljači pozitivnije ocjenjivali rizik od nemogućnosti izvršavanja obveza IFPEN-a. Francuska tijela također su obavijestila Komisiju o tome da IFPEN-ovo preoblikovanje u EPIC nije utjecalo na njegove opće uvjete prodaje te da je prosječno trajanje podmirivanja IFPEN-ovih dugovanja prema dobavljačima i dalje bilo kraće od onoga što se zahtijeva relevantnim odredbama francuskog Trgovačkog zakonika. Konačno, tvrdila su da je postojanje prednosti u IFPEN-ovim odnosima s dobavljačima isključeno zbog obveze osiguravanja konkurentne nabave koja se primjenjivala na IFPEN.

104 Komisija je odgovarajući na te argumente u uvodnoj izjavi 203. pobijane odluke zaključila da snižavanje cijena do kojeg je moglo doći zbog konkurentne nabave koju je IFPEN vodio prema dobavljačima treba razlikovati od snižavanja cijena do kojeg je došlo zbog toga što su dobavljači pozitivnije ocjenjivali rizik od nemogućnosti izvršavanja obveza tog poduzetnika. U sljedećoj uvodnoj izjavi Komisija je odmah i provela procjenu tog snižavanja cijena, navodeći sljedeće:

„U svrhu procjene sniženja cijena do kojeg je došlo zbog činjenice da su dobavljači pozitivnije ocjenjivali rizik od nemogućnosti izvršavanja obveza EPIC-a, Komisija će voditi računa o trošku pokrivanja ekvivalentnog rizika. Naime, u okolnostima nepostojanja državnog jamstva, IFPEN-ov dobavljač koji bi želio ostvariti slično jamstvo (dakle osigurati se u cijelosti od rizika nemogućnosti izvršenja obveza od strane svojeg suugovaratelja) mogao bi se koristiti uslugama specijalizirane kreditne ili osiguravajuće ustanove. Takvo pokrivanje rizika od nemogućnosti izvršavanja obveza obično nude društva specijalizirana za faktoring.”

105 Zaključci izneseni u uvodnim izjavama 203. i 204. pobijane odluke u vezi s njezinom uvodnom izjavom 214. naglašavaju logičku pogrešku koju sadržava Komisijino zaključivanje.

106 Iz tih uvodnih izjava, naime, proizlazi da je Komisija u stvarnosti samo pretpostavila da je postojalo sniženje cijena zbog činjenice da su dobavljači pozitivnije ocjenjivali rizik od nemogućnosti izvršavanja obveza IFPEN-a a da pritom nije provjerila je li ta pretpostavka osnovana. Nadalje, ona se bavila procjenom razmjera tog sniženja cijena primjenjujući pokazatelj koji nije mjerio sâmo sniženje cijena, nego tek vrijednost jamstva koju je smatrala usporedivom s onom koju je ostvarivao IFPEN. Za potonju vrijednost Komisija je u uvodnoj izjavi 214. pobijane odluke smatrala da je stvarna prednost koju je IFPEN stekao zbog predmetnog jamstva. Stoga, umjesto da dokaže postojanje prednosti da bi potom izračunala njezin iznos, Komisija je upotrijebila obrnutu logiku, zaključujući da postoji prednost samo na temelju činjenice da je bilo moguće, koristeći se usporedbom, procijeniti njezinu vrijednost.

107 Nadalje, treba reći da se pristup koji je Komisija odabrala za utvrđivanje prednosti koju je IFPEN ostvario iz predmetnog jamstva u svojim odnosima s dobavljačima iznenađujuće razlikuje od pristupa koji je odabrala za utvrđivanje prednosti u odnosima te ustanove s bankarskim i financijskim ustanovama. Naime, u slučaju potonjih Komisija se upustila u istraživanje stvarnih učinaka jamstva, ispitujući jedan po jedan zajmove koje je IFPEN ugovorio i ponude kreditnih linija koje je primio nakon svojeg preoblikovanja u EPIC te uspoređujući njihove uvjete s uvjetima zajmova ugovorenih prije tog preoblikovanja. U pogledu odnosa s dobavljačima, naprotiv, Komisija se ograničila na primjenu čisto hipotetskog zaključivanja, propuštajući pritom provjeriti svoje pretpostavke ispitivanjem dotičnog tržišta.

108 Iz navedenog proizlazi da, kada je riječ o postojanju prednosti koju je IFPEN mogao ostvariti iz predmetnog jamstva u svojim odnosima s dobavljačima, Komisija nije ispunila zahtjev tereta dokazivanja, kako ga definira sudska praksa navedena u točki 71. ove presude. Konkretno, Komisija nije dokazala da su u okolnostima postojanja jamstva kao što je predmetno jamstvo, dobavljači poduzetniku korisniku tog jamstva mogli dati povoljniji tretman, posebice snižavanjem cijena svojih proizvoda ili usluga, izražavajući tako svoju pozitivniju ocjenu rizika od nemogućnosti izvršavanja obveza tog poduzetnika. Komisija je, dakle, u uvodnoj izjavi 214. pobijane odluke pogrešno zaključila da je IFPEN ostvarivao stvarnu gospodarsku prednost u obliku snižavanja cijena koje su prakticirali njegovi dobavljači, a zbog njihove pozitivnije ocjene rizika od nemogućnosti izvršavanja njegovih obveza.

109 Osim toga, u pogledu same definicije prednosti koju je IFPEN iz predmetnog jamstva mogao ostvariti u svojim odnosima s dobavljačima (vidjeti točke 95. do 97. ove presude), Komisija je učinila pogrešku koja se tiče prava kad je u svrhu davanja procjene te prednosti odlučila primijeniti faktoring u „argumentaciji u pogledu troškova pokrivanja ekvivalentnog rizika”, umjesto da je ispitala razine cijena koje su dobavljači naplaćivali IFPEN-u.

110 Iz navedenog proizlazi da nema potrebe ispitivati argumente kojima tužitelji osporavaju relevantnost primjene faktoringa u procjeni iznosa prednosti koju je IFPEN-u pružilo predmetno jamstvo u njegovim odnosima s dobavljačima. Naime, Komisija nije mogla provesti procjenu prednosti čije postojanje nije ničim dokazano.

111 Kao drugo, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s klijentima, iz pobijane odluke proizlazi da je Komisija potporu koju je IFPEN mogao ostvariti iz državnog jamstva svojstvenog svojem statusu EPIC-a definirala kao neplaćanje premije za garanciju ispunjenja ugovorne obveze ili barem garanciju postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika, koju je on mogao ponuditi svojim klijentima.

112 Ta se definicija temelji na tvrdnji koju potkrepljuje samo jedan UOP-ov iskaz prema kojem su u području prijenosa tehnologija kupci bili osobito osjetljivi na jamstva koja su im pružatelji usluga mogli pružiti u pogledu osiguranja od ugovorne i izvanugovorne odgovornosti (uvodna izjava 216. pobijane odluke). Polazeći od te tvrdnje, a nakon što je kao nebitno isključila pitanje pokrivenosti IFPEN-ove izvanugovorne odgovornosti predmetnim jamstvom, Komisija je u uvodnim izjavama 220. i 221. pobijane odluke navela sljedeće:

„(220) […] s obzirom na jamstvo koje je država dala [IFPEN-u], njegovi su klijenti sigurni da se on nikad neće naći u situaciji sudske likvidacije i da će stoga uvijek biti u mogućnosti ispunjavati svoje ugovorne obveze odnosno, u slučaju ako to ne učini, da će biti obeštećeni zbog tog neispunjenja […]

(221) Slično argumentaciji […] izloženoj u uvodnim izjavama 204. i sljedećima, vezano uz odnose s dobavljačima, Komisija smatra da bi u okolnostima nepostojanja državnog jamstva klijent koji bi želio ostvariti istu razinu zaštite morao kod financijskog posrednika (primjerice, bankarske ustanove ili osiguravajuće kompanije) uzeti garanciju za izvršenje ugovorne obveze (engleski *performance bond*) kako bi bio siguran u ishod ugovora koji ga veže s [IFPEN-om]. Cilj je takve zaštite da se klijentu osigura financijska kompenzacija u slučaju štete uzrokovane (djelomičnim ili potpunim) neizvršenjem ugovora.”

113 U sljedećim uvodnim izjavama Komisija je izvršila procjenu troška garancije za izvršenje ugovorne obveze odnosno garancije za postupanje s pažnjom dobrog gospodarstvenika te je smatrala da takva garancija može uključivati maksimalnu stopu od 5% prometa ostvarenog od pokrivene usluge (uvodne izjave 223. do 225. pobijane odluke). Ona je također pokušala utvrditi koje bi usluge među IFPEN-ovim gospodarskim djelatnostima bile pokrivene „takvom garancijom” (uvodne izjave 226. do 235.). U uvodnoj izjavi 236. pobijane odluke Komisija je navela sljedeće:

„[…] za obavljanje svojih gospodarskih djelatnosti, [IFPEN] je ostvario stvarnu gospodarsku prednost koja se sastoji u neplaćanju premije za garanciju ispunjenja ugovorne obveze [ili] barem garanciju postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika, koju je svojim klijentima mogao ponuditi za svoje djelatnosti istraživanja, uključujući u područjima isključivog poslovanja svojih društava kćeri Axens i Prosernat. Bez mogućnosti da se precizno utvrdi točan iznos te prednosti, Komisija smatra da, uzimajući u obzir specifičnost osiguranog rizika, on ni u kojem slučaju ne može prelaziti, od usluge do usluge i od godine do godine, iznose navedene u tablici 5. prikazanoj u ovoj uvodnoj izjavi [...]”

114 U tom pogledu, kao što to navode tužitelji, argumentacija koju je Komisija upotrijebila pri definiranju prednosti koju je IFPEN ostvarivao u svojim odnosima s klijentima pretpostavlja da se u uobičajenim tržišnim uvjetima klijenti istraživačkih instituta kao što je to IFPEN koriste garancijama za ispunjenje ugovorne obveze odnosno garancijama za postupanje s pažnjom dobrog gospodarstvenika kako bi se zaštitili od rizika insolventnosti svojeg suugovaratelja te da, u okolnostima u kojima postoji jamstvo poput onog koje ostvaruje IFPEN, njegovi klijenti više ne trebaju uzeti takvu garanciju odnosno od njega više ne traže da im je pruži. Komisijina argumentacija također implicira da je napuštanje

garancije za ispunjenje ugovorne obveze ili barem garancije za postupanje s pažnjom dobrog gospodarstvenika od IFPEN-ovih klijenata nužno posljedica postojanja državnog jamstva povezanog s njegovim statusom EPIC-a.

115 Međutim, kao ni u svojim zaključcima o prednosti u odnosima s dobavljačima (vidjeti točku 99. ove presude), Komisija ne iznosi nikakav dokaz iz kojeg bi se dalo zaključiti da su pretpostavke na kojima gradi svoju argumentaciju osnovane ili barem vjerojatne. Konkretno, pobijana odluka ne sadržava nikakav dokaz koji bi mogao potvrditi da klijenti istraživačkih instituta preduhitruju rizik insolventnosti svojeg suugovaratelja koristeći se garancijom za ispunjenje ugovorne obveze ili garancijom za postupanje s pažnjom dobrog gospodarstvenika. Komisija također ne navodi nikakav objektivan dokaz koji bi mogao potvrditi da u okolnostima u kojima postoji jamstvo poput onoga koje je povezano sa statusom EPIC-a klijenti takve ustanove imaju tendenciju da od tog poduzetnika ne traže garanciju za ispunjenje ugovorne obveze odnosno garanciju za postupanje s pažnjom dobrog gospodarstvenika ili da ih ne uzmu kod osiguravatelja. Konačno, ništa u obrazloženju pobijane odluke ne upućuje na to da je Komisija pokušala saznati je li IFPEN-ova percepcija među njegovim dobavljačima mogla biti pod utjecajem njegova preoblikovanja u EPIC odnosno jesu li ti klijenti tumačili novi IFPEN-ov status kao državno jamstvo od rizika insolventnosti.

116 Komisijini zaključci o prednosti koju je IFPEN navodno ostvario zbog jamstva svojstvenog njegovu statusu EPIC-a u svojim odnosima s klijentima te definicija te prednosti formulirana u uvodnoj izjavi 236. pobijane odluke imaju još ozbiljnije nedostatke. Iz njih se, s jedne strane, ne može shvatiti što bi bio povoljniji tretman koji bi IFPEN-ovi klijenti, kao njegovi vjerovnici, mogli usvojiti prema njemu u slučaju kad postoji takvo jamstvo. S druge strane, usto što su nejasni i nedosljedni, oni otvaraju sumnju u pogledu utvrđivanja korisnika tog jamstva.

117 Naime, prvo, iz uvodnih izjava izloženih u točkama 86. do 89. ove presude proizlazi da se u slučaju jamstava poput onoga o kojem je konkretno riječ gospodarska prednost za poduzetnika korisnika konkretizira posebice u odnosima koji ga povezuju s vjerovnicima, odnosno konkretno s njegovim klijentima, te se sastoji u povoljnijem tretmanu koji njegovi vjerovnici, s obzirom na to da se na to jamstvo mogu pozvati u slučaju neispunjenja tražbine, daju dotičnom poduzetniku, smanjujući tako njegove troškove ili maksimizirajući njegove prihode.

118 Osim toga, kako je to navedeno u točkama 82. i 89. ove presude, metodologija koju je Komisija odabrala u pobijanoj odluci radi utvrđivanja prednosti koju je IFPEN ostvario iz predmetnog jamstva služi upravo utvrđivanju tog povoljnijeg tretmana.

119 No, u uvodnoj izjavi 236. pobijane odluke navodi se samo da je IFPEN zahvaljujući predmetnom jamstvu svojim klijentima mogao ponuditi „neplaćanje premije za garanciju ispunjenja ugovorne obveze [ili] barem garanciju postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika”, ne pojašnjavajući kako je to neplaćanje premije moglo utjecati na odnos IFPEN-a i njegovih klijenata. Konkretno, Komisija ne navodi bi li u slučaju postojanja takvog jamstva ta ustanova klijente više privlačila od drugih istraživačkih instituta odnosno bi li oni bili spremni platiti više cijene za IFPEN-ove usluge izražavajući tako pozitivniju ocjenu glede rizika od njegove nemogućnosti izvršavanja obveza. Dakle, Komisija propušta definirati prednost koju je IFPEN mogao ostvariti iz predmetnog jamstva u svojim odnosima s klijentima.

120 Drugo, Opći sud može samo podijeliti IFPEN-ovo čuđenje kada u tužbi upozorava na osobitu nejasnost argumentacije u pogledu definicije prednosti koju je on navodno ostvarivao zbog predmetnog jamstva vezano uz svoje odnose s klijentima. Teško je, naime, razumjeti tko bi prema Komisijinu mišljenju – IFPEN-ovi klijenti ili sam IFPEN – uzeo garanciju za ispunjenje ugovorne obveze i tko bi u konačnici imao koristi od smanjenja troškova zbog neplaćanja premije za tu garanciju.

121 U tom pogledu treba reći da Komisija u uvodnoj izjavi 221. pobijane odluke, koja se navodi u točki 112. ove presude, tvrdi da bi „klijent koji bi želio ostvariti istu razinu zaštite morao kod financijskog posrednika […] uzeti garanciju za izvršenje ugovorne obveze […]”, što sugerira da su IFPEN-ovi klijenti ili njegovi konkurenti ti koji moraju uzeti osiguranje za izvršenje ugovorne obveze i platiti odgovarajuću premiju.

122 Naprotiv, drugi dijelovi pobijane odluke sugeriraju da premiju za garanciju izvršenja ugovorne obveze mora platiti IFPEN. Primjerice, u uvodnoj izjavi 236. pobijane odluke, koja se navodi u točki 113. ove presude, Komisija je navela da „[je IFPEN] ostvario stvarnu gospodarsku prednost koja se sastoji u neplaćanju premije za garanciju ispunjenja ugovorne obveze [ili] barem garanciju postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika, koju je svojim klijentima mogao ponuditi”. Također, u uvodnoj izjavi 246., koja se nalazi u dijelu koji se tiče prijenosa prednosti koju je IFPEN ostvario na njegova privatnopravna društva kćeri, Komisija je navela da je „ispitivanje [IFPEN-ovih] računa pokazalo da, s obzirom na to da premija za garanciju ispunjenja ugovorne obveze ili barem garanciju postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika nije bila plaćena državi, nije bilo moguće ni da njezinu cijenu odredi IFPEN u naknadi na temelju troškova koju je potraživao od svojih društava kćeri za usluge koje im je pružio”.

123 Navedene dijelove treba tumačiti na način da, prema Komisijinu mišljenju, u uobičajenim tržišnim uvjetima klijenti istraživačkih instituta ugovaraju osiguranje ispunjenja ugovorne obveze ili osiguranje postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika kako bi se zaštitili od rizika neizvršenja ugovora, uključujući zbog razloga vezanih uz insolventnost svojeg suugovaratelja. Međutim, ako odluče postati IFPEN-ovi klijenti, oni više ne trebaju ugovarati takvo osiguranje jer im IFPEN može ponuditi državno jamstvo koje će se moći aktivirati u slučaju neizvršenja ugovora zbog insolventnosti. Budući da IFPEN svoje jamstvo dobiva besplatno, on ga može besplatno ponuditi i svojim klijentima.

124 Unatoč tome što je tumačenjem pobijane odluke predloženim u točki 123. ove presude moguće pomiriti uvodne izjave 221. i 236., ono ipak nailazi na ograničenja. Kao prvo, iako valja priznati da teret premije za garanciju ispunjenja ugovorne obveze u pravilu leži na IFPEN-ovim klijentima, državno jamstvo koje uživa IFPEN prije treba tumačiti u smislu da se njime daje prednost tim klijentima. Naime, kao što su to tužitelji s pravom istaknuli na raspravi, u tom slučaju jamstvo kojim se koristi IFPEN oslobađa klijente tereta podmirivanja premije za garanciju ispunjenja ugovorne obveze koju bi oni inače, kad ne bi bilo tog prvog jamstva, trebali platiti. Kao drugo, iz tog se tumačenja ne može razabrati značenje uvodne izjave 246. pobijane odluke, iz koje proizlazi da IFPEN državi treba platiti premiju za garanciju ispunjenja ugovorne obveze.

125 Odgovarajući na IFPEN-ove dvojbe, Komisija je u odgovoru na tužbu navela da je korištenje garancijom za ispunjenje ugovorne obveze bilo dio neizravne cjenovne mjere prešutnog i neograničenog jamstva koje je IFPEN ostvarivao. U tom kontekstu tvrdi da je manje važno to je li garanciju za ispunjenje ugovorne obveze uzeo prodavatelj ili njegov klijent, zato što je relevantan čimbenik cijena garancije za ispunjenje ugovorne obveze. U pravilu tu garanciju uzima klijent te je taj model prihvaćen i u pobijanoj odluci.

126 Navedena objašnjenja, koja je moguće sagledavati samo kroz prizmu ustaljene sudske prakse prema kojoj odluka mora biti sama po sebi dovoljna, a njezino obrazloženje ne može proizlaziti iz naknadno danih pisanih ili usmenih pojašnjenja kad se o predmetnoj odluci već vodi postupak pred sudovima Unije (vidjeti presudu od 15. lipnja 2005., Corsica Ferries France/Komisija, T-349/03, EU:T:2005:221, t. 287. i navedenu sudsku praksu), nisu dovoljna da bi se pojasnilo obrazloženje pobijane odluke na čiju je nejasnost IFPEN upozorio.

127 Iako, naime, kako to tvrdi Komisija, nije bilo bitno utvrditi na komu je ležao teret plaćanja premije za garanciju ispunjenja ugovorne obveze jer je za njezino utvrđivanje bila važna cijena te garancije za ispunjenje ugovorne obveze, valja zaključiti, što je i Komisija pokušala utvrditi u dijelu pobijane odluke

koji se tiče IFPEN-ovih odnosa sa svojim klijentima, da je to bio iznos premije koju je od IFPEN-a na tržištu bilo moguće tražiti za garanciju sličnu jamstvu povezanom uz njegov status EPIC-a. Neplaćanje te premije predstavljalo bi prednost koju je IFPEN ostvarivao u odnosima sa svojim klijentima.

128 Tumačeno u tom smislu, obrazloženje glede prednosti u odnosima s klijentima ne bi bilo u skladu s metodologijom koju je Komisija odabrala za utvrđivanje IFPEN-ove prednosti, izloženom u točki 82. ove presude. Naime, pristup koji Komisija zastupa u svojem odgovoru na tužbu ne podrazumijeva utvrđivanje povlaštenijeg postupanja koje bi IFPEN-ovi klijenti, kao njegovi vjerovnici, mogli na njega primijeniti u okolnostima postojanja predmetnog jamstva. Taj je pristup, dakle, potpuno u suprotnosti s pristupima usvojenima za određivanje prednosti koja za IFPEN proizlazi u njegovim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama i dobavljačima. Podsjetimo, kada je riječ o bankarskim i financijskim ustanovama, Komisija je ispitala uvjete zajmova koje su one ponudile ili odobrile IFPEN-u. Na taj način Komisija je provjerila je li predmetno jamstvo imalo stvaran utjecaj na praksu tih ustanova prema IFPEN-u. Kada je riječ o dobavljačima, Komisija je, kao prvo, utvrdila postojanje povlaštenog postupanja koje su oni mogli primjenjivati prema IFPEN-u u okolnostima postojanja predmetnog jamstva. Ona pogrešno zaključuje (vidjeti točku 106. ove presude) da se to postupanje sastojalo u snižavanju cijena proizvoda i usluga koje je IFPEN nabavljao. Kao drugo, Komisija je pokušala izračunati vrijednost tog sniženja cijena koristeći se faktoringom.

129 Tumačeno u smislu navedenom u točki 127. ove presude, obrazloženje glede prednosti u odnosima s klijentima bilo bi također pravno pogrešno. Naime, tumačenje koje Komisija navodi u odgovoru na tužbu svodi se na apriornu tvrdnju da predmetno jamstvo nužno predstavlja državnu potporu zbog same činjenice da je besplatno te da stoga nema potrebe ispitivati utjecaj tog jamstva na odnos koji ga podupire, odnosno konkretno IFPEN-ov odnos sa skupinom vjerovnika koju čine njegovi klijenti. No, kao što je to već navedeno u točki 84. ove presude, takva tvrdnja nije u skladu sa samom prirodom jamstva, koje se, kao akcesorna obveza, ne smije ispitivati zanemarujući obvezu na koju se nadovezuje. Osim toga, treba podsjetiti da, prema sudskoj praksi, članak 107. stavak 1. UFEU-a definira državne intervencije prema njihovim učincima. Stoga za kvalificiranje državne pomoći u smislu te odredbe nisu presudni oblik državne mjere, njezini razlozi ili ciljevi, nego učinak koji ona proizvodi (vidjeti presudu od 19. ožujka 2013., Bouygues i Bouygues Télécom/Komisija i dr., C-399/10 P i C-401/10 P, EU:C:2013:175, t. 102. i navedenu sudsku praksu). Shodno tomu, da bi se neka državna mjera mogla kvalificirati kao državna potpora u smislu te odredbe, Komisija mora ispitati učinke koje ta mjera može proizvesti, odnosno konkretno njezin utjecaj na IFPEN-ove odnose s klijentima. No, u argumentaciji koju je iznijela u odgovoru na tužbu Komisija je pokušala potpuno zanemariti ispitivanja učinaka, makar i potencijalnih, predmetnog jamstva.

130 Iz navedenog slijedi da je, ako i zanemarimo nedostatak spomenut u točki 115. ove presude, obrazloženje koje Komisija u pobijanoj odluci iznosi u pogledu postojanja prednosti koju je IFPEN mogao ostvariti iz državnog jamstva svojstvenog svojem statusu EPIC-a kada je riječ o njegovim odnosima s klijentima, nejasno i nedosljedno. Takvo obrazloženje ne zadovoljava standard propisan odredbom članka 296. UFEU-a. Naime, da bi obrazloženje bilo u skladu s tom odredbom, u njemu, s jedne strane, treba biti jasno i nedvosmisleno iznesena argumentacija institucije koja je donijela akt, na način da se zainteresiranim stranama omogući da se upoznaju s razlozima donesene mjere, a nadležnom sudu da izvrši kontrolu (vidjeti u tom smislu presudu od 22. listopada 2008., TV2/Danmark i dr./Komisija, T-309/04, T-317/04, T-329/04 i T-336/04, EU:T:2008:457, t. 178. i navedenu sudsku praksu) i, s druge strane, treba biti logično te osobito ne smije imati unutarnju proturječnost koja sprečava dobro razumijevanje razloga na kojima počiva dotični akt (vidjeti u tom smislu presude od 10. srpnja 2008., Bertelsmann i Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, EU:C:2008:392, t. 169. i od 29. rujna 2011., Elf Aquitaine/Komisija, C-521/09 P, EU:C:2011:620, t. 151.).

131 Slijedom navedenog, treba zaključiti da, kada je riječ o dokazivanju postojanja gospodarske prednosti koja za IFPEN proizlazi iz predmetnog jamstva u njegovim odnosima s klijentima, Komisija nije zadovoljila ni teret dokazivanja kako ga definira sudska praksa navedena u točki 71. ove presude ni

svoju obvezu obrazlaganja kako je tumači sudska praksa navedena u točki 130. ove presude. Komisija je stoga u uvodnoj izjavi 236. pobijane odluke pogrešno zaključila da je IFPEN zahvaljujući predmetnom jamstvu ostvario stvarnu gospodarsku prednost u obliku neplaćanja premije za garanciju ispunjenja ugovorne obveze ili barem garanciju postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika, koje je mogao ponuditi svojim klijentima za djelatnosti istraživanja, uključujući u pogledu svojih društava kćeri Axens i Prosernat u njihovu isključivom području.

132 Iz toga slijedi da nema potrebe ispitivati argumente kojima tužitelji osporavaju relevantnost korištenja garancija za ispunjenje ugovorne obveze odnosno garancija postupanja s pažnjom dobrog gospodarstvenika prilikom procjenjivanja iznosa prednosti koju je IFPEN ostvario iz predmetnog jamstva u svojim odnosima s klijentima.

133 Argumentima koje je Komisija iznijela u svojim podnescima pred Općim sudom, izloženima na raspravi, ne mogu se pobiti zaključci formulirani u točkama 108. i 131. ove presude.

134 Komisija, kao prvo, tvrdi da, u skladu s točkom 99. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217), ona prilikom dokazivanja postojanja prednosti koju daje državno jamstvo svojstveno statusu EPIC-a ne mora dokazati stvarne učinke koje je proizvelo to jamstvo. Budući da se prema navedenoj presudi postojanje te prednosti može presumirati, dovoljno je da ona dokaže postojanje državnog jamstva da bi bilo utvrđeno da postoji prednost.

135 Nadalje, pozivajući se, među ostalim, na presude od 14. veljače 1990., Francuska/Komisija (C-301/87, EU:C:1990:67) i od 8. prosinca 2011., France Télécom/Komisija (C-81/10 P, EU:C:2011:811), Komisija tvrdi da je za dokazivanje postojanja državne potpore dovoljno da mjera korisniku može dati prednost, pri čemu nije nužno provjeriti stvarnost ili razmjer prednosti. Dodaje da bi, kada to ne bi bilo tako, države članice koje ne prijave potpore bile u povoljnijem položaju u odnosu na one koje to učine.

136 Ti se argumenti ne mogu prihvatiti. Naime, treba reći da mogućnost korištenja presumpcije kao načina dokazivanja ovisi o vjerodostojnosti pretpostavki na kojima se ona temelji. Sud je tako u presudi od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) smatrao da dužnik koji je dobio zajam za koji jamče tijela javne vlasti države članice u pravilu ostvaruje prednost jer je financijski trošak koji snosi manji od onoga koji bi snosio kad bi morao ishoditi isto financiranje i isto jamstvo po tržišnim cijenama (presuda od 3. travnja 2014., La Poste, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 96.). Sud je također podsjetio da se u Obavijesti o jamstvima u točkama 1.2., 2.1. i 2.2. izričito navodi da neograničeno državno jamstvo u korist poduzetnika čiji pravni oblik isključuje mogućnost stečajnog postupka ili drugog postupka u slučaju insolventnosti daje tom poduzetniku neposrednu prednost i predstavlja državnu potporu jer se dodjeljuje bez obveze za njegovog korisnika da plati odgovarajuću premiju za preuzimanje rizika od strane države, a omogućuje i „dobivanje kredita pod povoljnijim financijskim uvjetima od onih koji su inače [bili] dostupni na financijskim tržištima” (presuda od 3. travnja 2014., La Poste, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 97.). Sud je u svjetlu tih razmatranja zaključio da postoji jednostavna pretpostavka prema kojoj davanje prešutnog i neograničenog državnog jamstva u korist poduzetnika na kojeg se ne primjenjuju redovni postupci restrukturiranja i likvidacije ima za posljedicu poboljšanje njegova financijskog položaja smanjenjem troškova koji uobičajeno opterećuju njegov proračun (presuda od 3. travnja 2014., La Poste, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 98.).

137 Iz navedenog slijedi da presumpcija utvrđena u presudi od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) počiva na dvjema premisama čiju vjerodostojnost potvrđuje i Sud, prema kojem, s jedne strane, postojanje jamstva tijela javne vlasti države članice ima povoljan utjecaj na vjerovnikovo prosuđivanje rizika od nemogućnosti izvršenja obveza korisnika tog jamstva te se, s druge strane, taj povoljni utjecaj odražava na smanjivanje troškova kreditiranja.

138 U konkretnom slučaju, kada je riječ o IFPEN-ovu odnosu sa svojim dobavljačima, Komisija tvrdi da se povoljan utjecaj postojanja jamstva tijela javne vlasti države članice na vjerovnikovo prosuđivanje rizika od nemogućnosti izvršenja obveza korisnika tog jamstva odražava na snižavanje cijena koje dotičnom korisniku odobravaju njegovi dobavljači.

139 No, vjerodostojnost takve pretpostavke nije sama po sebi razumljiva. Naime, kad snižavanje cijena proizlazi iz odnosa između dobavljača i klijenta, ono je u poslovanju vezano uz mnogobrojne čimbenike, uključujući količinu narudžbi koje je klijent ugovorio (vidjeti točke 100. i 101. ove presude), rokove plaćanja koje mu je dobavljač dao ili trajanje ugovornih odnosa.

140 Stoga, budući da Komisija u pobijanoj odluci nije dala dodatno pojašnjenje u tom pogledu, Opći sud može jedino zaključiti da nevjerodostojnost te pretpostavke ne daje mogućnost da se zaključi da predmetno jamstvo IFPEN-u može pružiti gospodarsku prednost u obliku snižavanja cijena koje mu odobravaju njegovi dobavljači odnosno da je dokazivanje postojanja tog jamstva Komisiji dovoljno da utvrdi da takva prednost postoji.

141 Osim toga, kada je riječ o IFPEN-ovu odnosu s klijentima, treba reći da je, s obzirom na to da Komisija u pobijanoj odluci nije čak ni definirala prednost koja bi za IFPEN proizlazila iz postojanja jamstva, presumpcija na koju se želi pozvati u tom pogledu bespredmetna.

142 U svakom slučaju, Komisija se ne može pozvati na običnu presumpciju koju je Sud postavio u točkama 98. i 99. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) prilikom utvrđivanja postojanja prednosti u odnosima između, s jedne strane, IFPEN-a i, s druge strane, dobavljača i klijenata jer ta presumpcija omogućava samo utvrđivanje postojanja prednosti u obliku povoljnijih uvjeta kreditiranja.

143 Naime, presumpciju postavljenu u točkama 98. i 99. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) treba prije svega sagledavati u kontekstu činjeničnih okolnosti i obrazloženja Odluke La Poste. Nadalje, ona se ne smije tumačiti zanemarujući razmatranja koja je Sud iznio prije točki 98. i 99., posebice ona iznesena u točkama 96. i 97. te presude. Konačno, razmatranja izložena u točkama 102. do 108. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217), u kojima Sud odgovara na argumente Francuske Republike, također potvrđuju ograničenost dosega te presumpcije.

144 Prvo, kada je riječ o činjeničnom kontekstu i obrazloženju Odluke La Poste, treba posebice podsjetiti da se, prema Komisijinu mišljenju, selektivna prednost koju je La Poste ostvarivao zahvaljujući prešutnom i neograničenom državnom jamstvu svojstvenom svojem statusu EPIC-a sastojala u povoljnijim uvjetima kreditiranja koje je on dobivao na tržištu. Taj se Komisijin zaključak temeljio na tvrdnji da se uvjeti kreditiranja određuju, među ostalim, na temelju financijskog rejtinga. No, iz određenog broja analiza i metodologija agencija za kreditni rejting proizlazi da je predmetno jamstvo, kao glavni element potpore države u korist La Postea, pozitivno utjecalo na njegov financijski rejting, a time i na uvjete kreditiranja koje je mogao dobiti (uvodne izjave 256. do 300. Odluke La Poste i presuda od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 18.)).

145 Valja zaključiti da je Komisija u Odluci La Poste, za razliku od pobijane odluke, ispitala postojanje selektivne prednosti samo u pogledu korisnikovih odnosa s bankarskim i financijskim institucijama te da nije pokušala provjeriti je li takva prednost postojala i u pogledu odnosa s drugim vjerovnicima, posebice dobavljačima i klijentima.

146 Treba također upozoriti na empirijski značaj ispitivanja postojanja selektivne prednosti za La Poste. Naime, Komisijini zaključci o postojanju te prednosti temelje se na opažanju o postupanju sudionika na kreditnom tržištu koje je Komisiju navelo na zaključak da postoji uzročna veza između, s jedne strane, državnog jamstva svojstvenog statusu EPIC-a koji ima La Poste i, s druge strane, reakcije bankarskih i financijskih ustanova na rejtinge koje daju te agencije za kreditni rejting, što se odrazilo

na odobravanje povoljnijih uvjeta kreditiranja za La Poste. Kako je razvidno iz točaka 99. do 107. i 115. do 129. ove presude, takvo empirijsko ispitivanje u pobijanoj odluci očito nedostaje kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s dobavljačima i klijentima.

147 Sud je, istina, u točkama 106. i 107. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) zaključio da je ispitivanje metodologija agencija za kreditni rejting imalo samo vrijednost potvrđivanja. Međutim, treba naglasiti da je ispitivanje tih metoda bilo podredne naravi u odnosu na dokazivanje, provedeno na temelju presumpcije, glede postojanja prednosti koja je prethodno pravilno definirana. No, u konkretnom slučaju problem postavlja upravo definicija prednosti koju je IFPEN navodno ostvarivao u svojim odnosima s dobavljačima i klijentima jer, u mjeri u kojoj postoji, počiva na nedosljednoj i isključivo hipotetskoj argumentaciji. S druge strane, kao što to proizlazi iz točaka 91. i 92. ove presude, definicija prednosti koju je IFPEN ostvario u svojim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama ne nailazi ni na kakvu kritiku.

148 Drugo, kada je riječ o točkama 96. i 97. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217), koje neposredno prethode točkama u kojima je Sud formulirao presumpciju postojanja selektivne prednosti, treba reći da one sadržavaju pozivanja, s jedne strane, na presudu od 8. prosinca 2011., Residex Capital IV (C-275/10, EU:C:2011:814) i, s druge strane, na točke 1.2., 2.1. i 2.2. Obavijesti o jamstvima.

149 U presudi od 8. prosinca 2011., Residex Capital IV (C-275/10, EU:C:2011:814), donesenoj povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je uputio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske, Nizozemska), Sud je u osnovi zaključio da su nacionalni sudovi nadležni na temelju članka 108. stavka 3. UFEU-a za poništenje državnog jamstva u slučaju kad je nezakonita potpora bila provedena putem tog jamstva, a dodijelilo ga je tijelo javne vlasti radi osiguravanja zajma koji je odobrila financijska ustanova u korist poduzetnika koji takvo financiranje ne bi bio mogao dobiti u uobičajenim tržišnim uvjetima.

150 Treba reći da u predmetu u kojem je donesena presuda od 8. prosinca 2011., Residex Capital IV (C-275/10, EU:C:2011:814) u pogledu kvalificiranja državnom potporom u korist zajmoprimca jamstva koje je dalo predmetno tijelo javne vlasti nije bilo sumnje jer je u trenutku njegova kreiranja bilo nesporno da se zajmoprimac već nalazi u teškoćama, pri čemu on bez tog jamstva ne bi bio u mogućnosti osigurati financiranje na tržištu kapitala (presuda od 8. prosinca 2011., Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, t. 39. do 42.).

151 Upravo u tom kontekstu treba sagledavati tvrdnju koju je Sud iznio u točki 39. presude od 8. prosinca 2011., Residex Capital IV (C-275/10, EU:C:2011:814), prema kojoj, „kad za zajam koji je zajmoprimcu odobrila kreditna ustanova jamče tijela javne vlasti države članice, taj zajmoprimac obično ostvaruje financijsku prednost i stoga koristi potporu u smislu članka [107.] stavka 1. [UFEU-a], zato što je financijski trošak koji on snosi niži od troška koji bi snosio da je to isto financiranje i to isto jamstvo trebao pribaviti po tržišnim cijenama”, na koju Sud upućuje u točki 96. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217).

152 Shodno tomu, upućivanje u točki 96. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) na presudu od 8. prosinca 2011., Residex Capital IV (C-275/10, EU:C:2011:814) ograničava primjenu presumpcije određene u presudi od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) na odnose između poduzetnika korisnika državne potpore, poput EPIC-a, i vjerovnika koji mu daju zajam, posebice bankarskih i financijskih institucija, te na prednost u obliku povoljnijih uvjeta financiranja.

153 Isti se zaključak nameće i u pogledu pozivanja Suda na Obavijest o jamstvima.

154 Prema točki 1.2. Obavijesti o jamstvima:

„Jamstva su u pravilu povezana sa zajmom ili drugom financijskom obvezom koju zajmoprimac ugovara sa zajmodavcem. Jamstva se mogu dodjeljivati kao pojedinačna jamstva ili u sklopu programa jamstava.

Međutim, mogu postojati različiti oblici jamstava, prema pravnoj osnovi, vrsti osigurane transakcije, trajanju itd. Iako ovaj popis nije taksativne naravi, moguće je prepoznati sljedeće oblike jamstava:

[…]

— neograničena jamstva, koja se razlikuju od jamstava ograničenih po iznosu i/ili trajanju; Komisija potporom u obliku jamstva smatra i povoljnije uvjete kreditiranja koje ostvaruju poduzetnici čiji pravni oblik isključuje mogućnost stečaja ili drugih postupaka u slučaju insolventnosti ili izričito predviđa državno jamstvo ili državno pokriće gubitaka; isto vrijedi i u slučaju kad država stječe udio u poduzeću, uz što ide neograničena odgovornost umjesto uobičajene ograničene odgovornosti,

[…]” [neslužbeni prijevod]

155 Prema točki 2.2. Obavijesti o jamstvima, koja se odnosi na potporu zajmoprimcu:

„Korisnik potpore u pravilu je zajmoprimac. Kao što je to navedeno u točki 2.1., za preuzimanje rizika u pravilu treba platiti odgovarajuću premiju. Kad zajmodavac ne plaća premiju ili plaća niži iznos premije, on stječe prednost. U usporedbi sa situacijom u kojoj nije odobreno jamstvo, državno jamstvo omogućava mu dobivanje zajma pod povoljnijim uvjetima financiranja u odnosu na one koji se obično odobravaju na financijskim tržištima. Zahvaljujući državnom jamstvu zajmoprimac najčešće može ostvariti niže kamatne stope i/ili ponuditi manje instrumenata osiguranja. U nekim slučajevima bez državnog jamstva zajmoprimac ne bi mogao pronaći financijsku ustanovu koja bi mu bila spremna dati zajam pod bilo kakvim uvjetima. […]”

156 Treba reći da se dvije točke Obavijesti o jamstvima koje je Sud odabrao kao temelj presumpcije postojanja selektivne prednosti utvrđene u točkama 98. i 99. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) referiraju na prednost u obliku povoljnijih uvjeta kreditiranja kao što su niže kamatne stope ili manje strogi zahtjevi u pogledu instrumenata osiguranja, koje poduzetnik korisnik državne potpore dobiva na tržištu.

157 Dakle, upućivanje na te dvije točke Obavijesti o jamstvima koje Sud provodi u točki 97. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) također ograničava primjenu presumpcije utvrđene u toj presudi na odnose između poduzetnika korisnika državne potpore i vjerovnika koji mu osiguravaju zajmove, posebice bankarskih i financijskih institucija.

158 Osim toga, treba reći da se Sud poziva i na točku 2.1. Obavijesti o jamstvima. Budući da se ta točka tiče pitanja prijenosa državnih sredstava, ona je bez utjecaja na gore iznesena razmatranja. U svakom slučaju, s obzirom na razmatranja navedena u točki 84. ove presude, iz navedene točke nije moguće zaključiti da se može smatrati da neograničeno državno jamstvo svojstveno statusu EPIC-a takvoj ustanovi daje prednost zbog same činjenice da je besplatno.

159 Treće i konačno, komentari koje je Sud iznio odgovarajući na argumente Francuske Republike, posebno u točki 104. presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217), potvrđuju da se olakšani način dokazivanja koji sudovi Unije prihvaćaju za utvrđivanje predstavlja li prešutno i neograničeno državno jamstvo svojstveno statusu EPIC-a gospodarsku prednost može primijeniti u slučaju zajmoprimca koji zahvaljujući tom jamstvu ostvaruje niže kamatne stope ili može ponuditi manje instrumenata osiguranja.

160 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da je primjena presumpcije utvrđene u presudi od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) ograničena na odnose koji uključuju transakciju financiranja, zajam ili, šire gledano, kredit od strane EPIC-ova vjerovnika, posebice odnose između tog EPIC-a i bankarskih i financijskih ustanova.

161 U tom pogledu treba također napomenuti da je Komisija na raspravi priznala da bi prednost u odnosima EPIC-a sa svojim dobavljačima mogla biti isključena ako se utvrdi da ta ustanova svoje dobavljače plaća u gotovini, što u IFPEN-ovu slučaju nije dokazano. Nadalje, iz spisa proizlazi da je Komisija u službenom istražnom postupku pokušala utvrditi uvjete otplate duga koji su se u IFPEN-ovu slučaju primjenjivali na dobavljače (vidjeti točku 103. ove presude). Međutim, treba reći da obrazloženje pobijane odluke ne sadržava nikakvo pozivanje na argumentaciju u pogledu kredita iz koje bi se eventualno mogla zamisliti primjena presumpcije utvrđene u presudi od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) na IFPEN-ove odnose sa svojim dobavljačima.

162 Komisija, kao drugo, pozivajući se, među ostalim, na presude od 15. prosinca 2005., Italija/Komisija (C-66/02, EU:C:2005:768, t. 91. i 92.), od 6. rujna 2006., Portugal/Komisija (C-88/03, EU:C:2006:511, t. 91.), od 9. lipnja 2011., Comitato „Venezia vuole vivere" i dr./Komisija (C-71/09 P, C-73/09 P i C-76/09 P, EU:C:2011:368, t. 114.) i od 12. rujna 2007., Italija/Komisija (T-239/04 i T-323/04, EU:T:2007:260, t. 142. do 144.), tvrdi da kada, kao u predmetnom slučaju, ocjenjuje program potpora, ona ne mora dokazati stvarnost ili razmjer prednosti nego je dovoljno analizirati opća obilježja predmetnog programa kako bi provjerila sadržava li elemente potpore.

163 IFPEN i Francuska Republika upozoravaju na nedopuštenost tog argumenta tvrdeći da se sporno jamstvo u pobijanoj odluci ne kvalificira kao program potpora.

164 Treba reći da Komisija nije izričito navela je li se njezina odluka odnosila na pojedinačnu potporu ili na program potpora. Međutim, Komisijin argument treba odbiti kao neosnovan, bez potrebe da odlučuje o njegovoj dopuštenosti.

165 U tom pogledu prije svega valja podsjetiti da se prema članku 1. točki (d) Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka [108. UFEU-a] (SL 1999., L 83, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 16.), koju je s primjenom od 14. listopada 2015. zamijenila Uredba Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. [UFEU-a] (SL 2015., L 248, str. 9.), program potpora definira, s jedne strane, kao svaki akt na temelju kojega se, bez potrebe za donošenjem daljnjih provedbenih mjera, pojedinačne potpore mogu dodjeljivati poduzetnicima određenima u okviru tog akta u općem i apstraktnom smislu te, s druge strane, kao svaki akt na temelju kojega se potpora koja nije povezana s određenim projektom može dodjeljivati jednom ili više poduzetnika tijekom neodređenog vremenskog razdoblja i/ili u neodređenom iznosu. U članku 1. točki (e) iste uredbe pojedinačna potpora definira se kao potpora koja se ne dodjeljuje na temelju programa potpora i svaka potpora koja podliježe obvezi obavijesti, a dodjeljuje se na temelju programa potpora.

166 Nadalje, treba podsjetiti da se pojedinačne potpore i programi potpora u Uredbi br. 659/1999 dijele na zatečene potpore i nove potpore. Prema članku 1. točki (b), zatečene potpore u osnovi su potpore koje su prošle Komisijino ispitivanje odnosno za koje se smatra da su prošle takvo ispitivanje ili potpore koje su u državama članicama Unije provedene prije pristupanja tih država Uniji, a koje se nakon tog pristupanja i dalje primjenjuju. Nove potpore definiraju se rezidualno kao sve potpore, dakle programi potpora i pojedinačne potpore, koje nisu zatečene potpore, što uključuje i izmjene zatečenih potpora.

167 Konačno, treba podsjetiti da se u članku 2. stavku 1. Uredbe br. 659/1999 predviđa načelna obveza prijave Komisiji svih prijedloga novih potpora. Tako potporom „koja podliježe obvezi obavijesti" u smislu članka 1. točke (e) Uredbe br. 659/1999 (vidjeti točku 165. ove presude) treba smatrati svaku novu potporu. Osim toga, potpora koja je provedena protivno obvezi prijave smatra se nezakonitom potporom definiranom u članku 1. točki (f) Uredbe br. 659/1999.

168 U svjetlu navedenih odredbi, budući da se jamstvo povezano sa statusom EPIC-a može smatrati državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, valja ga kvalificirati programom potpora u smislu drugog dijela članka 1. točke (d) Uredbe br. 659/1999.

169 Međutim, s jedne strane, mjera koja se ispituje u pobijanoj odluci nije jamstvo povezano sa statusom EPIC-a općenito, nego se radi o preoblikovanju IFPEN-a u EPIC, što je dovelo do toga da se tom poduzetniku daje državno jamstvo povezano s tim statusom.

170 S druge strane, to je preoblikovanje stvorilo novu činjeničnu situaciju u kojoj IFPEN postaje korisnik državnog jamstva povezanog sa svojim novim statusom, što može dovesti do davanja prednosti IFPEN-u koja se može smatrati državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Na tu novu situaciju primjenjuje se obveza prijave iz članka 2. stavka 1. Uredbe br. 659/1999.

171 Analiza izložena u točkama 169. i 170. ove presude odgovara pobijanoj odluci, posebno njezinim uvodnim izjavama 256. do 259., u kojima je Komisija navela da preoblikovanje IFPEN-a u EPIC predstavlja državnu potporu u smislu članka 1. točke (c) Uredbe br. 659/1999 na koju se primjenjuje obveza prijave. Komisija je također smatrala da, s obzirom na to da joj promjena IFPEN-ova statusa nije službeno bila priopćena, nego je na nju samo sporadično upozorena u sklopu jednog drugog postupka, francuska tijela tu obvezu nisu poštovala te da je preoblikovanje IFPEN-a u EPIC predstavljalo nezakonitu potporu.

172 U svjetlu navedenih razmatranja, valja zaključiti da, s obzirom na to da se preoblikovanje IFPEN-a u EPIC može smatrati državnom potporom, ono predstavlja potporu dodijeljenu na temelju programa potpora koji mora biti prijavljen, dakle pojedinačnu potporu u smislu članka 1. točke (e) Uredbe br. 659/1999.

173 Komisija stoga u svojem odgovoru na tužbu tu mjeru pogrešno kvalificira programom potpora. Također, pozivajući se na sudsku praksu spomenutu u točki 162. ove presude o općim programima potpora iz prvog dijela članka 1. točke (d) Uredbe br. 659/1999, Komisija bez osnove tvrdi da, s obzirom na to da preoblikovanje IFPEN-a u EPIC predstavlja program, da bi ga se moglo kvalificirati državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, ona ne mora dokazati stvarnost ili razmjer prednosti koju je IFPEN ostvario iz jamstva povezanog sa statusom EPIC-a, nego je dovoljno analizirati opća obilježja tog jamstva.

174 Kao treće, inzistirajući na potrebi razlikovanja između dokazivanja postojanja prednosti i izračuna te potpore, Komisija tvrdi da je u pobijanoj odluci izvršila procjenu „tržišne vrijednosti” jamstva dodijeljenog IFPEN-u, ne zato da bi dokazala postojanje prednosti, koja je već bila dokazana, nego da bi pokušala odrediti njezinu visinu radi davanja ocjene je li ona spojiva s unutarnjim tržištem. Stoga tvrdi da se pristup zauzet u pobijanoj odluci sastojao u davanju najtočnije mjere učinaka koje je predmetno državno jamstvo već proizvelo kako na tržištima kapitala tako i u odnosima s drugim IFPEN-ovim vjerovnicima, provodeći procjenu „troškova pokrivanja ekvivalentnog rizika” koji odgovara riziku od nemogućnosti izvršenja plaćanja zajmoprimca.

175 Komisija je na raspravi navela da je tu procjenu obavila na temelju dostupnih instrumenata za usporedbu kao što su, za IFPEN-ove odnose s dobavljačima, ugovori o faktoringu i, za odnose s klijentima, korištenje garancije ispunjenja ugovorne obveze, u cilju utvrđivanja spojivosti predmetnog jamstva. Komisija smatra da u okolnostima postojanja neograničenog jamstva čiju vrijednost nije moguće izmjeriti ona nije imala drugog izbora nego li to jamstvo kvalificirati nespojivom potporom.

176 S tim u vezi treba reći da Komisija ne navodi što smatra pod „prednosti koja je već bila dokazana” i „učincima koje je već proizvelo predmetno državno jamstvo”. Čini se, međutim, da se radi o prednosti različitoj od one čije je postojanje utvrđeno u uvodnim izjavama 214. i 236. pobijane odluke. Dakle, čini se da Komisija svojim argumentom tvrdi da je prednost koju je IFPEN ostvarivao zbog jamstva

svojstvenog svojem statusu EPIC-a proizlazila iz same besplatnosti tog jamstva te da je ona procjenjujući „tržišnu vrijednost” tog jamstva pokušala utvrditi iznos premije koju bi IFPEN bio trebao platiti državi.

177 Taj se argument, s jedne strane, ne može prihvatiti jer mu proturječi sam tekst pobijane odluke, posebice uvodnih izjava 214. i 236., u kojima Komisija definira stvarnu gospodarsku prednost koju je IFPEN navodno ostvario u svojim odnosima s dobavljačima i klijentima.

178 Osim toga, iz uvodnih izjava 192., 193. i 194. pobijane odluke proizlazi da je Komisija, suprotno onomu što navodi u odgovoru na tužbu, u pobijanoj odluci, posebno u njezinu poglavlju 7.1.4., naslovljenom „Postojanje selektivne prednosti za grupu [IFPEN]” doista provela dokazivanje i izračun prednosti nastale za IFPEN u njegovim odnosima s vjerovnicima, odnosno konkretno bankarskim i financijskim ustanovama, dobavljačima i klijentima, koji se u slučaju nemogućnosti izvršenja obveza mogu pozvati na državno jamstvo, a ne procjenu tržišne vrijednosti jamstva koje je IFPEN-u besplatno dodijeljeno ili iznosa premije koju bi on bio trebao platiti državi za to jamstvo. Argumentom koji Komisija izlaže u svojim podnescima pred Općim sudom, koji nije dosljedan obrazloženju pobijane odluke, stoga se samo produbljuje zbrka u pogledu metodologije koju je Komisija odabrala za utvrđivanje postojanja gospodarske prednosti koju je IFPEN mogao ostvariti iz predmetnog jamstva.

179 S druge strane, kao što to proizlazi iz točke 129. ove presude, taj je argument također pravno pogrešan jer počiva na tvrdnji da predmetno jamstvo nužno predstavlja državnu potporu zbog same činjenice da je besplatno te da stoga nema potrebe ispitivati njegov utjecaj na odnose koji se na njemu temelje.

180 Argument koji je Komisija iznijela na raspravi također nije uvjerio Opći sud jer se svodi na tvrdnju, očito pogrešnu, da je Komisija o spojivosti mjere mogla odlučivati i prije utvrđivanja da se radi o potpori.

181 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da, kada je riječ o postojanju prednosti koju je IFPEN iz predmetnog jamstva mogao ostvariti u svojim odnosima s dobavljačima, Komisija nije zadovoljila teret dokazivanja kako je definiran sudskom praksom navedenom u točki 71. ove presude. Što se tiče postojanja takve prednosti u IFPEN-ovu odnosu sa svojim klijentima, Komisija nije zadovoljila ni teret dokazivanja ni obvezu obrazlaganja kako je tumači sudska praksa navedena u točki 130. ove presude.

Prednost u pogledu IFPEN-ovih odnosa s bankarskim i financijskim ustanovama

182 U točki 79. ove presude već je navedeno da je Komisija zaključila, kada je riječ o odnosima s bankarskim i financijskim institucijama, da IFPEN u razdoblju od 2006. do 2010. nije ostvarivao stvarnu gospodarsku prednost zbog svojeg statusa EPIC-a. Drugim riječima, Komisija smatra da se potencijalna prednost koju je poduzetnik mogao ostvariti iz neograničenog jamstva u obliku kreditnih kamatnih stopa povoljnijih od tržišnih uvjeta u promatranom razdoblju nije uspjela konkretizirati (uvodna izjava 199. pobijane odluke).

183 Komisija, međutim, smatra da taj zaključak vrijedi samo za prošlost, s obzirom na to da ona ne može presumirati buduće radnje gospodarskih subjekata na tržištu ni promjene njihove percepcije u pogledu utjecaja državnog jamstva na rizik od IFPEN-ove nemogućnosti izvršavanja obveza. Komisija je zbog toga obvezala Francusku Republiku da joj u okviru godišnjih izvješća dostavlja podatke o razini i uvjetima IFPEN-ove zaduženosti te da dokaže da su ti uvjeti u skladu s tržišnim uvjetima (uvodna izjava 200. pobijane odluke).

184 Komisija je na raspravi tvrdila da mogućnost da predmetno jamstvo dovede do prednosti u IFPEN-ovim odnosima s institucionalnim vjerovnicima proizlazi iz jednog članka IFPEN-ovih statutarnih odredbi koji mu dopušta ugovaranje zajmova. Budući da je u trenutku donošenja pobijane odluke taj članak i dalje postojao u IFPEN-ovim statutarnim odredbama, nastanak prednosti u budućnosti ne može se isključiti.

185 U prvom dijelu trećeg tužbenog razloga iz tužbe u predmetu T-479/11 Francuska Republika osporava da se prednost koja proizlazi iz državnog jamstva može za IFPEN konkretizirati u budućnosti. Ona stoga smatra da je obveza da se Komisiji dostavljaju podaci o razini i uvjetima IFPEN-ove zaduženosti bezrazložna.

186 Tužitelji su na raspravi također tvrdili da prema odredbama mjerodavnog zakonodavstva, odnosno prema članku 12. Zakona br. 2010/1645 od 28. prosinca 2010. o Programu javnog financiranja za razdoblje od 2011. do 2014. (JORF, 29. prosinca 2010., str. 22868.), IFPEN kod kreditnih ustanova ne može ugovoriti zajam čije je trajanje duže od dvanaest mjeseci. Komisija je prigovorila da taj argument nije dopušten, tvrdeći da se francuska tijela tijekom službenog istražnog postupka nisu pozvala na tekst tog zakona.

187 U tom pogledu, među strankama je nesporno da se u konkretnom slučaju, s jedne strane, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama koje mu daju zajmove, Komisija može pozvati na običnu presumpciju utvrđenu u presudi od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 98. i 99.), prema kojoj prešutno i neograničeno državno jamstvo svojstveno statusu EPIC-a ima za posljedicu poboljšanje financijskog položaja poduzetnika korisnika kroz smanjivanje troškova koji obično opterećuju njegov proračun.

188 S druge strane, utvrđeno je da je u IFPEN-ovu slučaju obična presumpcija u smislu presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) bila oborena.

189 Naime, Komisija je u pobijanoj odluci zaključila da od IFPEN-ova preoblikovanja u EPIC u srpnju 2006. do kraja razdoblja ispitanog u pobijanoj odluci, odnosno do kraja 2010. godine, IFPEN iz svojeg statusa EPIC-a nije ostvario nikakvu stvarnu gospodarsku prednost u obliku povoljnijih uvjeta kreditiranja odobrenih od bankarskih i financijskih ustanova. U tom pogledu Komisija je utvrdila da se, kada je riječ o rokovima dospijeća dužima od godine dana, IFPEN kod kreditnih ustanova nije koristio zajmovima od promjene svojeg statusa do kraja 2009. U 2009. Komisija je pronašla samo jedan zajam s rokom dospijeća kraćim od godine dana, za zanemariv iznos i po stopi koja je bila viša od stope sličnog zajma koji je IFPEN ugovorio 2005., dakle u vrijeme kad još nije bio pokriven državnim jamstvom. Što se tiče 2010. godine, Komisija je utvrdila da je IFPEN primio četiri prijedloga kreditnih linija čiji su uvjeti bili jednaki onima koje je dogovarao prije promjene svojeg statusa 2006. (uvodne izjave 196. do 198.).

190 Iz Komisijina ispitivanja, dakle, proizlazi da IFPEN-ovo preoblikovanje u EPIC nije imalo nikakva učinka na njegove odnose s bankarskim i financijskim institucijama tijekom razdoblja za koje je provedeno to ispitivanje.

191 Shodno tomu, u kontekstu IFPEN-ovih odnosa s bankarskim i financijskim institucijama u razdoblju od 2006. do 2010., s obzirom na to da prešutno i neograničeno državno jamstvo svojstveno njegovu statusu EPIC-a nije pružilo prednost koju bi isključivo ostvarivao taj poduzetnik, ono se ne može smatrati državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

192 S obzirom na to da nije utvrđeno postojanje državne potpore, nema nikakva razloga da se Francuskoj Republici nameće obveza da Komisiji dostavlja podatke o razini i uvjetima IFPEN-ove zaduženosti ili da dokazuje da su ti uvjeti u skladu s tržišnima.

193 Kad je riječ o mogućnosti da se Komisija pozove na običnu presumpciju u smislu presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) radi utvrđivanja da predmetno jamstvo predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a u korist IFPEN-a jer mu ona može dati prednost u budućnosti, što bi bio razlog da se Francuskoj Republici odredi obveza da Komisiji dostavlja podatke o razini i uvjetima IFPEN-ove zaduženosti i da dokazuje da su ti uvjeti u skladu s tržišnim uvjetima, treba reći da se obična presumpcija kao što je ona utvrđena u presudi od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217), jednom kad je oborena, više ne može ponovno isticati bez suštinske promjene okolnosti u kojima je bila oborena.

194 U konkretnom slučaju iz spisa proizlazi da, prema Komisijinu mišljenju, mogućnost da predmetno jamstvo dovede do prednosti za IFPEN proizlazi iz činjenice da je ta ustanova mogla iskoristiti kreditno tržište i ugovarati zajmove kako bi se financirala. Ta bi mogućnost zaduživanja opravdavala primjenu presumpcije postojanja prednosti.

195 Međutim, iscrpno ispitivanje uvjeta zajmova koji su s IFPEN-om ugovoreni ili su mu ponuđeni pokazalo je, s jedne strane, da je tijekom razdoblja obuhvaćenog ispitivanjem zaduženost te ustanove bila gotovo nepostojeća jer je ona bila ugovorila samo jedan zajam s kratkim rokom dospijeća, i to na zanemariv iznos. S druge strane, kako to proizlazi iz uvodnih izjava 197. i 198. pobijane odluke, i uvjeti tog zajma i uvjeti kreditnih linija ponuđenih IFPEN-u odražavali su tržišne uvjete, što dokazuje da njegovo preoblikovanje u EPIC nije imalo nikakva učinka na njegove odnose s bankarskim i financijskim ustanovama. U tim okolnostima, Komisija se ne može pozivati na puku statutarnu mogućnost zaduživanja da bi zaključila da se buduća prednost za IFPEN može utvrditi putem presumpcije.

196 Iz navedenog proizlazi, pri čemu nema potrebe odlučivati o dopuštenosti argumenta koji su tužitelji iznijeli na raspravi u pogledu zakonske zabrane zaduživanja određene IFPEN-u, da je Komisija namećući Francuskoj Republici obvezu da joj dostavi podatke o razini i uvjetima IFPEN-ove zaduženosti ili da dokaže da su ti uvjeti bili u skladu s tržišnim uvjetima povrijedila članak 107. stavak 1. UFEU-a.

197 Iz svih gore izloženih razmatranja slijedi da Komisija u pobijanoj odluci nije uspjela dokazati postojanje prednosti koju je IFPEN mogao ostvariti zbog državnog jamstva povezanog sa svojim statusom EPIC-a. S jedne strane, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s bankarskim i financijskim ustanovama, ona je izričito isključila postojanje stvarne prednosti u razdoblju od preoblikovanja tog poduzetnika u EPIC do 2010. te se u okolnostima konkretnog slučaja ne može pozvati na presumpciju koju je Sud postavio u presudi od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217) radi utvrđivanja postojanja te prednosti u budućnosti. S druge strane, kada je riječ o IFPEN-ovim odnosima s dobavljačima i klijentima, iz razmatranja izloženih u točkama 95. do 131. ove presude proizlazi da predmetno jamstvo IFPEN-u ne može pružiti prednost koju je Komisija definirala u uvodnim izjavama 214. i 236. pobijane odluke.

198 Slijedom toga, valja prihvatiti prvi dio drugog tužbenog razloga i četvrti tužbeni razlog iz tužbe u predmetu T-157/12 kao i drugi dio prvog tužbenog razloga i prvi dio trećeg tužbenog razloga iz tužbe u predmetu T-479/11 u pogledu postojanja prednosti koja za IFPEN proizlazi zbog predmetnog jamstva i, bez potrebe da se ispituju drugi argumenti i tužbeni razlozi koje iznose tužitelji, utvrditi da je Komisija to jamstvo pogrešno kvalificirala državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

Opseg poništenja

199 Iz zaključka formuliranog u točki 198. ove presude proizlazi da pobijanu odluku valja poništiti. Međutim, budući da je izreka pobijane odluke složena, potrebno je ispitati opseg tog poništenja.

200 Prije svega, Komisija je u članku 1. stavku 1. pobijane odluke zaključila da je davanje IFPEN-u statusa EPIC-a, potonjem osiguralo neograničeno državno jamstvo glede svih njegovih djelatnosti. Nadalje, u članku 1. stavku 2. pobijane odluke, izvlačeći zaključke iz svojih očitovanja iznesenih u uvodnoj izjavi 190. te odluke, Komisija je utvrdila da pokrivenost tim jamstvom IFPEN-ovih djelatnosti koje nisu ekonomske prirode nije predstavljalo državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

201 Konačno, ostale odredbe izreke pobijane odluke referiraju se na Komisijine zaključke u pogledu pokrivanja IFPEN-ovih gospodarskih djelatnosti predmetnim jamstvom, odnosno, s jedne strane, prijenosa tehnologija u područjima isključive aktivnosti društava kćeri Axensa, Prosernata i Beicip-Franlaba i, s druge strane, njegovih usluga ugovornog istraživanja i drugih usluga koju je obavljao za račun trećih osoba i za račun svojih društava kćeri. Komisija je smatrala da je pokrivenost tih djelatnosti predmetnim jamstvom predstavljala državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (članak 1. stavci 4. i 5. pobijane odluke), osim djelatnosti prijenosa tehnologija na temelju sporazuma sklopljenog između IFPEN-a i Beicip-Franlaba (članak 1. stavak 3. pobijane odluke). Iz obrazloženja pobijane odluke, posebice njezinih uvodnih izjava 243., 247. i 250., slijedi da razlog za to izuzeće u osnovi leži u činjenici da priroda odnosa između IFPEN-a i Beicip-Franlaba onemogućava eventualni prijenos prednosti koju bi IFPEN ostvarivao iz predmetnog jamstva na to društvo kćer.

202 Što se tiče djelatnosti glede kojih je Komisija utvrdila postojanje državne potpore, u člancima 4. do 12. pobijane odluke u osnovi se nabraja niz uvjeta koje Francuska Republika i IFPEN moraju ispuniti da bi se državna potpora mogla smatrati spojivom s unutarnjim tržištem. Što se tiče djelatnosti prijenosa tehnologija na temelju sporazuma koji povezuje IFPEN i Beicip-Franlab, člankom 2. pobijane odluke Francuska Republika obvezuje se Komisiji prijaviti izmjene tog sporazuma, osim ako one isključuju postojanje državne potpore.

203 IFPEN i Francuska Republika u svojim tužbama zahtijevaju poništenje pobijane odluke u cijelosti.

204 Međutim, tužitelji su u dopisima od 5. svibnja 2014., spomenutima u točki 36. ove presude, u kojima su se očitovali o zaključcima koje treba izvući iz presude od 3. travnja 2014., La Poste (C-559/12 P, EU:C:2014:217), povukli tužbene razloge o postojanju prešutnog i neograničenog državnog jamstva svojstvenog institutu EPIC-a (vidjeti točke 36. i 54. ove presude).

205 Osim toga, tužbenim razlozima koje tužitelji iznose u svojim tužbama traži se samo poništenje pobijane odluke, s jedne strane, u dijelu u kojem se njome utvrđuje da pokrivenost predmetnim jamstvom IFPEN-ovih gospodarskih djelatnosti predstavlja državnu potporu, i to potporu koja je prenesena i na IFPEN-ova društva kćeri, i, s druge strane, u dijelu u kojem se u njoj izvlače posljedice tog utvrđenja, određujući Francuskoj Republici i IFPEN-u različite obveze prijave (vidjeti točke 43., 45. i 48 do 51. ove presude).

206 Uzimajući u obzir sve navedeno kao i rezultat ispitivanja predmetnih tužbi, pobijanu odluku valja poništiti u dijelu u kojem se jamstvo koje proizlazi iz IFPEN-ova statusa EPIC-a kvalificira državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a i u dijelu u kojem se utvrđuju posljedice te kvalifikacije, a u preostalom dijelu tužbu valja odbiti.

Troškovi

207 Sukladno odredbama članka 134. stavka 1. Poslovnika Općeg suda, stranka koja ne uspije u postupku snosi troškove, ako je takav zahtjev postavljen. Prema odredbi stavka 3. tog članka, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi svoje troškove. Međutim, ako se to čini opravdanim u danim okolnostima, Opći sud može odlučiti da, osim vlastitih troškova, jedna stranka snosi i dio troškova druge stranke.

208 U konkretnom slučaju i tužitelji i Komisija djelomično su uspjeli u svojim zahtjevima jer je Opći sud djelomično poništio pobijanu odluku, a tužbe odbio u preostalom dijelu. Stoga valja odlučiti da će Komisija snositi dvije trećine svojih troškova u svakom od predmeta te dvije trećine troškova svakog od tužitelja iz obaju spojenih predmeta. Francuska Republika snosit će trećinu svojih troškova i trećinu Komisijinih troškova u predmetu T-479/11. Isto tako, IFPEN će snositi trećinu svojih troškova i trećinu Komisijinih troškova u predmetu T-157/12.

Slijedom navedenoga,

OPĆI SUD (osmo vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Poništavaju se članak 1. stavci 3. do 5. i članci 2. do 12. Odluke Komisije 2012/26/EU od 29. lipnja 2011. o državnoj potpori C 35/08 (ex NN 11/2008) koju je Francuska odobrila javnoj ustanovi „Institut français du pétrole”.**

2. **U preostalom dijelu tužbe se odbijaju.**

3. **Europska komisija snosit će dvije trećine svojih troškova u predmetima T-479/11 i T-157/12 te dvije trećine troškova Francuske Republike i IFP Énergies nouvelles.**

4. **Francuska Republika snosit će trećinu svojih troškova i trećinu Komisijinih troškova u predmetu T-479/11.**

5. **IFP Énergies nouvelles snosit će trećinu svojih troškova i trećinu Komisijinih troškova u predmetu T-157/12.**

Gratsias Kancheva Wetter

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 25. svibnja 2016.

Potpisi

Sadržaj

Okolnosti spora 1

Postupak i zahtjevi stranaka 7

Pravo 8

Tužbeni razlozi koji se temelje na povredi članka 107. stavka 1. UFEU-a, a tiču se postojanja i izračuna prednosti koju je ostvario IFPEN 10

Prednost u pogledu IFPEN-ovih odnosa sa svojim dobavljačima i klijentima 10

Prednost u pogledu IFPEN-ovih odnosa s bankarskim i financijskim ustanovama 28

Opseg poništenja 30

Troškovi 31